

OVERZICHT VAN DE OPLEIDINGEN PODIUMKUNSTEN IN VLAANDEREN EN BRUSSEL

V Ti

VLAAMS THEATER INSTITUUT

Saintelettesquare 19 | 1000 Brussels | Belgium

T.+32-(0)2-201.09.06 | F.+32-(0)2-203.02.05 | info@vti.be

www.vti.be

INLEIDING

En hoe staat het met de opleidingen? Voor vele theatermakers nemen de opleidingen een belangrijke plek in het landschap in, belangrijk genoeg om die opleidingen ook kritisch te blijven volgen. De laatste jaren heeft de gespecialiseerde onderwijsterminologie en de opeenvolging van structuurhervormingen dit gesprek vertroebeld. In deze brochure bieden we een overzicht van de verschillende opleidingen met hun nieuwe namen en diploma's, hoe ze zich tot elkaar verhouden en hoe ze zich nu presenteren.

Voor het Vlaams Theater Instituut is deze brochure een praktisch opstapje voor wie de interactie tussen de opleidingen en de praktijk zoekt. Het is een element in de ruimere analyse van de artistieke praktijken en trajecten in de podiumkunsten, die het VTi in 2006 en 2007 uitwerkt. De invalshoek van de individuele acteur lijkt veelbelovend. In het voorjaar 2005 hebben twee studenten cultuurmanagement voor het eerst een kwantitatief en kwalitatief onderzoek opgezet naar het carrièreverloop van acteurs. Daarbij komen enkele pijnpunten en niet ingeloste verwachtingen in de opleidingen naar boven. Uit het onderzoek blijkt wel dat de opleiding een vliegende start kan zijn voor een jong maker.

De opleidingen podiumkunsten zijn volop in beweging. Dit jaar markeerden zowel RITS als P.A.R.T.S. 10 jaar programmavernieuwingen. Met gepaste trots, want iets van de bezieling en de visie van de mensen achter deze opleidingen straalt doorheen het werk van hun afgestudeerden. Maar er wordt niet alleen aan de inhoud gesleuteld. Alle opleidingen zijn elk in één van de autonome hogescholen terechtgekomen, waardoor ze willens nillens ingepast werden in de structuren en reglementen van het hoger onderwijs, in instellingen met een breed palet aan opleidingen. Binnen de hogescholen is de voorbije jaren een sterke managementcultuur gegroeid, met een drang naar rationalisering. Het verhaal van de podiumkunsten is daarin slechts met moeite hoorbaar te maken. De hervormingsdynamiek is aangewakkerd door een nieuw initiatief van de overheid, de invoering van de BaMa-structuur die een Europese harmonisering van diploma's en opleidingen realiseert. In Vlaanderen betekent dat vooral dat alle diploma's van naam veranderd zijn (soms nogal drastisch), maar ook inhoudelijk worden alle opleidingen geleidelijk in het flexibele systeem ingepast. Dat al deze veranderingen niet zonder slag of stoot doorgaan, kan iedereen in de pers volgen. Met deze informatieve brochure maken we een nieuwe stand van zaken op: hoe presenteren de opleidingen zich vandaag?

Deze brochure wil een hand reiken aan zakelijk leiders die een CV willen decoderen, aan theatermakers die zich afvragen wat er van hun school geworden is en aan iedereen voor wie het overzicht zoek is. Daarom stellen we de opleidingen podiumkunsten aan u voor in drie cirkels:

- Eerst komen de opleidingen 'Dramatische Kunst' uit het Hogeschooldecreet aan bod. Dit is de kerngroep van voltijdse opleidingen tot professioneel maker. Voor deze opleidingen geven we aan hoe ze in de hogescholen zijn ingebed, wat het profiel is van de opleidingen en opties en wat de toelatingsvoorwaarden zijn.

- Daarrond situeren we een breder aanbod van voltijdse opleidingen aan hogescholen en universiteiten met een eigen focus op podiumkunsten. Het gaat dan uiteraard over theaterwetenschappen en over verschillende artistiek-technische disciplines, maar vooral het cultuurmanagement lijkt een steeds grotere plaats in te nemen. Deze opleidingen worden beknopt toegelicht.
- De wijdeste cirkel is die van het uitgebreide opleidingsaanbod dat buiten het hoger onderwijs een vaste plek verworven heeft. In dit aanbod brengen we wat reliëf aan, maar wijzen we vooral naar de specifieke informatiebronnen.

Alle bronnen waaruit voor deze brochure is geput, zijn publiek. Alle opleidingen hebben een website waarop ze zich voorstellen en studenten werven. Het Departement Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap geeft op haar websites goede informatie over de actuele stand van zaken, maar de historiek ontbreekt vaak. Ook www.hogeronderwijsregister.be is een belangrijke bron van officiële informatie over de opleidingen. Verwacht in deze informatieve brochure dus geen evaluatie of ranking van de opleidingen, wij bieden u hier vooral een horizontale blik over het hele veld. Omdat de volledigheid van het overzicht en de juistheid van de informatie belangrijk zijn, zullen we deze brochure regelmatig bijwerken en publiceren op www.vti.be.

Tien jaar geleden presenteerde het Vlaams Theater Instituut een nota van Pascal Gielen over de spanningsrelatie tussen het theateronderwijs en de artistieke praktijk ('Dramatische Opleidingen', 1996). Pascal Gielen kadert de eeuwige kritiek van de kunstenaars en de podiumkunstensector op de opleidingen in een bredere sociologische reflectie. Vanuit die blik is externe input zelfs een belangrijke motor voor het kunstonderwijs. Hij voorspelt er wel een soort tegenbeweging, waarbij de hervormingen van de hogescholen een interne veranderingsdynamiek teweeg zouden brengen. De recentste BaMa-hervorming, die we hierna kort toelichten, overtreft die verwachting ruimschoots. Misschien is de vraag al aan de orde of in de veranderings- en besparingsdrift van de hogescholen de interactie met het veld niet dreigt verloren te gaan. Ook u vindt in deze brochure aanknopingspunten om vragen te stellen en bedenkingen te maken...

Ellen Vercauteren
Dries Moreels

Augustus 2005

INHOUD

DE HERTEKENING VAN HET HOGER KUNSTONDERWIJSLANDSCHAP

Hogeschooldecreet / Implementatie van de BaMa-structuur /
Nieuwe onderwijsstructuur / Nieuwe diploma's / Associaties

OVERZICHT 1: OPLEIDINGEN DRAMATISCHE KUNST IN DE VLAAMSE HOGESCHOLEN

Herman Teirlinck Instituut

Bachelor/Master in het Drama – optie toneel
Bachelor/Master in het Drama – optie kleinkunst
Bachelor/Master in het Drama – optie woordkunst

Hoger Instituut voor de Dans

Bachelor in de Dans
Lerarenopleiding

Conservatorium Gent

Bachelor/Master in Dramatische Kunst
Lerarenopleiding

Rits

Bachelor/Master in het Drama – optie schrijven
Bachelor/Master in het Drama – optie regie
Bachelor/Master in het Drama – optie spel

Koninklijk Conservatorium Brussel

Musical

Lemmensinstituut

Bachelor/Master in het Drama – optie woordkunst
Lerarenopleiding

Operastudio Vlaanderen

P.A.R.T.S.

OVERZICHT 2: OPLEIDINGEN MET AANDACHT VOOR PODIUMKUNSTEN AAN VLAAMSE UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN

Culturele Agogiek / Culturele Studies / Cultuurmanagement / Cultuurwetenschappen
European Urban Cultures / Eventmanagement / Kunst- en Cultuurbemiddeling / Kunstwetenschappen /
Podiumtechnieken / Theaterkostuum / Theatervormgeving / Theaterwetenschappen / Transmedia /...

OVERZICHT 3: ANDERE OPLEIDINGSINITIATIEVEN IN DE PODIUMKUNSTEN

Acsent / Antwerpse Mime Studio / De Kleine Academie / Ecole Supérieure des Arts du Cirque /
Het Firmament / De Pianofabriek / Licht Geluid Opleidingen / Muziekodroom / Sabbattini / Syntra
en verder Deeltijds Kunstonderwijs (Woordkunst, Dans en Beeldende Kunst) / Theaterkostuum /
Scenografie / Grime

DE HERTEKENING VAN HET HOGER KUNSTONDERWIJSLANDSCHAP

De jongste twee decennia onderging het hoger onderwijs-landschap enkele grondige wijzigingen tengevolge van beleidsmaatregelen: eerst was er het hogeschooldecreet, daarna de bachelor-masterhervormingen. Omdat beide decreten ook hun diepe sporen nalaten in de opleidingen dramatische kunst, is het goed ze even onder de loep te nemen.

HET HOGESCHOOLDECREET

Sinds het prille begin in 1990 vaardigt de Vlaamse overheid reglementeringen uit, met als doel de herwaardering van het hoger onderwijs buiten de universiteit. Zo wilde het HOLT-decreet (1991) het artistieke onderwijs op een academisch niveau plaatsen, met onder meer een verlenging van de conservatoriumopleidingen van drie naar vier studiejaar tot gevolg en de verplichting om gestructureerde studieprogramma's op te stellen.

Dit decreet deed uiteraard heel wat stof opwaaien en leidde tot een eerste hertekening van het hoger-kunstonderwijslandschap. Het was echter het zogenaamde Hogeschooldecreet (13 juli 1994) dat een ware revolutie betekende. Op zoek naar rationalisering en kostenbesparing, werkten de onderwijsstrategen op twee sporen: schaalvergroting en decentralisering. De ene centrale raad in Brussel werd gedecentraliseerd en vervangen door een beperkt aantal autonome (regionale) scholen.

Het Hogeschooldecreet stelde een aantal ingrijpende wijzigingen in de structuur van het hogeronderwijsveld voorop: een grotere bestuursautonomie en meer eigen beleidsruimte voor de hogescholen, een flexibel personeels- en arbeidsvoorwaardenbeleid, de bevordering van de internationalisering van het hoger onderwijs én van het wetenschappelijk onderzoek in de hogescholen, een stelsel van kwaliteitsbewaking en ten slotte ook een bekostigingsmodel.

Sinds 1995 zijn de fusiehogescholen een feit: de vroegere scholen zijn omgevormd tot 'departementen' die ressorteren onder een gezamenlijke koepel, de 'hogeschool'. Als smeltingscriterium gold vooral het adres van de opleidingen, maar uiteraard speelden ook gedeelde maatschappelijke en religieuze affiniteiten hun rol.

Binnen het opgelegde (voornamelijk kwantitatieve) kader van de Vlaamse overheid, bepalen de hogescholen autonoom de vorm en inhoud van de diverse opleidingsprogramma's. Als kwantitatieve eisen schuift de overheid onder meer naar voren dat een departement maximum vier vestigingen mag hebben met minimum tweehonderd leerlingen, en dat de eerste cyclus minstens veertig financierbare studenten moet hebben, de tweede twintig. Een hogeschool mag daarenboven voor elk studiegebied maar één departement hebben.

Bovendien is ook het financieringssysteem van de hogescholen gebaseerd op deze kwantitatieve gronden: voor personeels- en werkingskosten krijgen de hogescholen 'werkings-

uitkeringen', die onder meer bepaald worden door de studentenaantallen.

Ten slotte bepaalt het decreet de groepen onderwijzend personeel (lectoren, docenten, assistenten,...) en de diverse diplomavereisten van deze verschillende groepen. De nodige bekwaamheidsbewijzen (met onder meer 'nuttige beroepservaring' als topic) worden bovendien aangevuld met anciënniteitsvoorwaarden. De aanstelling van personeel gebeurt door de departementsraad, de benoeming echter door het hogeschoolbestuur.

Uiteraard verliep de implementatie van het Hogeschooldecreet in het hoger kunstonderwijs niet zonder slag of stoot. Enkele elementen hadden dan ook verregaande gevolgen. Zo bijvoorbeeld de fusie van de scholen op basis van domicilie: het Conservatorium Gent kwam op die manier onder de koepel van de Hogeschool Gent terecht en het Conservatorium Brussel bij de Erasmushogeschool, maar dat betekende ook dat het Conservatorium Antwerpen én de Studio Herman Teirlinck bij de Hogeschool Antwerpen werden ondergebracht. De bepaling dat elke hogeschool maar één opleiding van dezelfde soort – in casu theater – mag inrichten zorgde voor heel wat beroering.

Er is ook de kritiek vanuit de acteursopleidingen op de 'overinstitutionalisering' en het grote belang dat aan kwantiteit wordt gehecht, ten koste van kwalitatieve aspecten als pedagogische visie en artistieke noden. In het bijzonder de centrale rol van de studentenaantallen in de financiering van de instellingen wordt als wurgend ervaren. Acteursopleidingen werken immers met kleine groepen studenten. Onder kwantitatieve en financiële druk meer studenten toelaten, komt de kwaliteit van de opleiding niet ten goede en ondermijnt ook de geïndividualiseerde en persoonlijke begeleiding van de studenten.

De koppeling van geld aan studentenaantallen heeft bovendien tot gevolg dat de acteeropleidingen bijzonder magertjes gewapend zijn in de interne hogeschooldiscussies over de verdeling van de gelden.

Ook wat betreft de invulling van het pedagogisch kader is het hogeschooldecreet niet op maat van het hoger kunstonderwijs. Veel artiesten hebben moeilijk toegang tot het docentencorps van de podiumkunstenopleidingen omdat ze bijvoorbeeld geen diploma van academisch niveau kunnen voorleggen aangevuld met minimaal zes jaar aansluitende 'nuttige beroepservaring'. Het hele personeelsstatuut (denk aan de 'vaste benoeming') is gericht op de continuïteit van de opleiding, terwijl dat voor de kunsten minder doorslaggevend is. Het is vaak belangrijker actieve kunstenaars bij de opleiding te kunnen betrekken. Daarom heeft de overheid voor het kunstonderwijs enkele uitzonderingen toegelaten. Zo kunnen kunstenaars zonder academisch diploma wel worden aangesteld als 'artistiek' assistent of docent, zij het met lagere weddeschalen.

Om deze problematiek tastbaarder te maken en om het volgende luik van deze brochure in een ruimere context te plaatsen, illustreren we kort de uitwerking van dit decreet aan de hand van de situatie van de Antwerpse theateropleidingen.

Tot midden jaren 1990 waren er in Antwerpen twee geheel onafhankelijke theateropleidingen: de acteeropleiding van het Conservatorium, sinds 1980 onder de bezielende leiding van Dora van der Groen, en de Studio Herman Teirlinck, met vanaf 1995 Jan Declair als artistiek verantwoordelijke.

Toen in 1995 het hogeschooldecreet in werking trad, werden het Koninklijk Vlaams Conservatorium, het Hoger Instituut voor de Dans en de Studio Herman Teirlinck (ook: Hoger Instituut voor Dramatische Kunst) binnen de Hogeschool Antwerpen samengevoegd tot één 'Departement Dramatische Kunst, Muziek en Dans'. Omdat per vestiging slechts één dezelfde opleiding mocht worden aangeboden, moesten de beide Antwerpse toneelopleidingen fusioneren. Geen voor de hand liggende opdracht en op basis van voornamelijk artistieke en historische argumenten liepen de discussies en emoties hoog op.

Uiteindelijk kon nieuw departementshoofd Herman Mariën bij aanvang van het academiejaar 1997-1998 een compromis laten aanvaarden: beide opleidingen (Conservatorium-toneel en -woordkunst enerzijds, en Studio-toneel en -kleinkunst anderzijds) zouden voortaan samen onder één koepel 'Hoger Instituut voor Dramatische Kunst' deel uitmaken van het Departement Dramatische Kunst, Muziek en Dans. In de praktijk zouden zij toch autonoom van elkaar blijven functioneren. Op 22 mei 2000 besliste de raad van bestuur van de Hogeschool Antwerpen echter dat er van het academiejaar 2000-2001 af slechts één opleiding drama zou worden georganiseerd, onder één leiding en onder één dak. Het zag er dus naar uit dat de twee toneelklassen alsnog moesten fusioneren. Deze beslissing bracht bij zowel studenten als docenten een protestactie op gang, die bovendien ook ruime weerklank vond in de professionele theatersector. Het conflict tussen de basis en het hogeschoolbestuur leek even te escaleren. Jan Declair nam uiteindelijk ontslag en de gehele opleiding dramatische kunst kwam onder de leiding van Johan Van Assche, tot dan coördinator van de toneelklas Dora van der Groen. De opleiding kreeg de naam 'Herman Teirlinck Instituut' en had opties woordkunst, toneel en kleinkunst. Ook Van Assche toonde zich echter geen voorstander van 'fusie om de fusie': formeel kwam er één opleiding dramatische kunst, met een gemeenschappelijke administratieve en technische omkadering, artistiek bleven de twee toneelklassen apart opereren.

In 2002 werd niettemin beslist om de 'toneelklas Studio' te laten uitdoven, een beslissing die vooral op korte termijn financiële stabiliteit opleverde voor de opleidingen kleinkunst, woordkunst en de toneelklas Dora van der Groen.

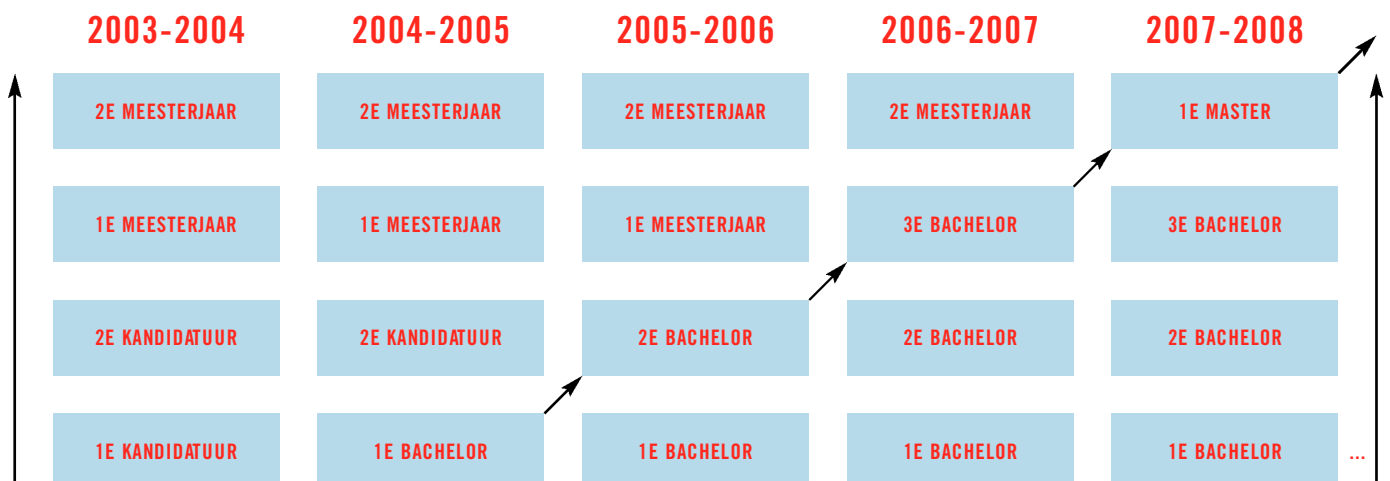
Onderfinanciering en de formele ontkenning van de eigenheid van artistieke opleidingen is als klacht niet het alleenrecht van het Herman Teirlinck Instituut, maar is een voortdurende (en voort-durende) zorg waar ook de andere hogere kunstopleidingen mee kampen. Daarbij kan teruggedacht worden aan de in 2002 behoorlijk verzuurde relatie tussen de directie van het Rits en de Erasmushogeschool, waar het als departement deel van uitmaakt, tengevolge van fundamentele meningsverschillen over bezuinigingsplannen (en wat onder meer resulteerde in de schorsing van het departementshoofd, het collectief ontslag van de departementsraad en diverse straatprotesten).

IMPLEMENTATIE VAN DE BaMa-STRUCTUUR

Naar een geleidelijke implementatie

Na het hogeschooldecreet was het de beurt aan de BaMa-structuur om het hoger-onderwijsveld te doen daveren op zijn grondvesten. De kiemen van BaMa, de nieuwe onderwijsstructuur ten behoeve van de internationalisering van het Europese hoger onderwijs, werden gelegd in conferenties in Parijs (1998) en in Bologna (1999). De roemruchte bolognaverklaring schuift zes principiële veranderingsdoelstellingen naar voor:

1. Het ontwerpen van een gemeenschappelijk referentiekader van gemakkelijk leesbare en vergelijkbare diploma's.
2. Het opstellen van onderwijsprogramma's die uit twee cycli bestaan: een undergraduate en een graduate cyclus, waarbij het undergraduate diploma al volwaardig toegang geeft tot de arbeidsmarkt. Voor de toegang tot graduate programma's is eerst een undergraduate diploma vereist.
3. De veralgemening van met ECTS compatibele studiepunten-systemen.
4. De versterking van de Europese samenwerking op het vlak van kwaliteitszorg.
5. De eliminatie van blijvende hinderpalen in effectieve mobiliteit van studenten, docenten en afgestudeerden.
6. De versterking van de Europese dimensie van het hoger onderwijs.

Om deze bolognaverkleding in de praktijk te kunnen brengen, moest de Vlaamse onderwijswetgeving op een aantal fronten grondig worden aangepast; met twee belangrijke decreten heeft de Vlaamse overheid de weg vrij gemaakt voor de stapsgewijze invoering van de nieuwe onderwijsstructuur in Vlaanderen. Eerst is er het Structuurdecreet van 4 april 2003, dat de herstructurering bevat die nodig was om BaMa te kunnen implementeren. Bovendien is er het Flexibiliseringsdecreet (30 april 2004), dat in werking treedt vanaf het academiejaar 2005-2006 en de reglementeringen bevat over de opleidingsprogramma's en opleidingstrajecten. Dit laatstgenoemde decreet legt de basis voor een nieuwe aanpak inzake studievoortgang: het maakt het immers mogelijk om opleidingsprogramma's modulair op te bouwen en te werken aan een flexibel hoger onderwijs. Voor studenten betekent dat een meer soepele overstap van de ene opleiding naar de andere. Ook wordt het makkelijker voor wie verder wil studeren na het behalen van een graad. Bovendien krijgen studenten de mogelijkheid niet steeds voltijds te studeren, maar de omvang van hun programma op maat te kiezen naargelang de persoonlijke situatie (bijvoorbeeld om werken en studeren te combineren).

Vanaf het academiejaar 2004-2005 startte de graduele en inhoudelijke overstap naar de algemene opdeling van de hogeronderwijsopleidingen in een bachelor- en een masteropleiding. Hierdoor veranderen de opleidingen inhoudelijk stap voor stap, te beginnen met de groep die in het eerste jaar van de nieuwe bachelorprogramma's start. De licentiaats- en meesterdiploma's van studenten die al aan het (oude) programma begonnen waren, worden echter in één klap hernoemd tot masterdiploma's, wat enigszins verwarrend is.

Voorgaand schema geeft weer wat deze graduele implementatie concreet betekent voor het hoger kunstonderwijs in Vlaanderen (evolutie per academiejaar).

Wie in het academiejaar 2003-2004 nog startte in de eerste kandidatuur, doorloopt verder het oude traject: van eerste naar de tweede kandidatuur, en vervolgens verder door naar de twee meesterjaren.

De studenten die hun opleiding echter aanvatten in het academiejaar 2004-2005 zijn de wegbereiders van de nieuwe BaMa-structuur: in 2004-2005 bestaat enkel nog maar het eerste bachelorjaar; bij de hogere jaren verandert er uiteraard niets. Deze eerste Ba-studenten stromen in het academiejaar 2005-2006 vervolgens door naar Ba2, en vanaf dan behoren ook de tweede kandidaturen definitief tot het verleden. In 2006-2007 is het eerste meesterjaar hetzelfde lot beschoren en wordt voor het eerst BA3 ingericht. Bijgevolg wordt het eerste masterjaar pas in 2007-2008 georganiseerd.

NIEUWE ONDERWIJSSTRUCTUUR

Soorten opleidingen

Om het nieuwe onderwijslandschap beter te begrijpen, bekijken we in wat volgt de nieuwe soorten opleidingen van nabij. Wat zijn hun specificiteiten en mogelijkheden?

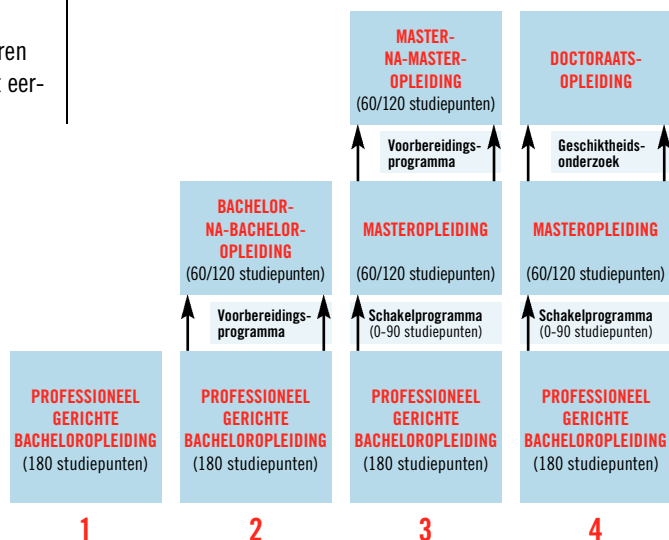
Bacheloropleidingen zijn ofwel professioneel, ofwel academisch gericht. Men wordt 'bachelor' na het afronden van een opleiding met tenminste 180 studiepunten (of drie academiejaren).

Masteropleidingen zijn academisch gericht, maar kunnen ook een professionele gerichtheid hebben. Naast de universiteiten kunnen immers ook de hogescholen (in een associatie met een universiteit) masteropleidingen aanbieden. De student wordt 'master' na het afronden van de tweede cyclus; deze cyclus bedraagt minimum 60 studiepunten (of één academiejaar).

Professioneel gerichte bacheloropleidingen (de vroegere opleidingen van één cyclus van de hogescholen) hebben tot doel de studenten de nodige kennis en competenties bij te brengen die nodig zijn voor de uitoefening van een beroep of groep van beroepen, en bieden op die manier een directe uitstroommogelijkheid naar de arbeidsmarkt.

Na een professioneel gerichte bacheloropleiding kan men:

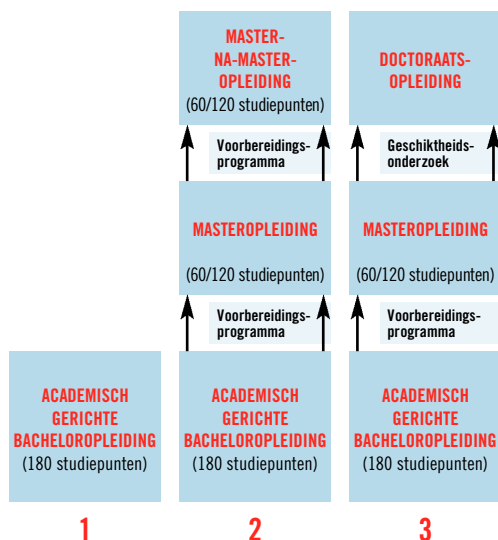
- direct uitstromen naar de arbeidsmarkt;
- een voortgezette opleiding volgen, namelijk een bachelor-na-bacheloropleiding. Naargelang de eerder gevolgde bacheloropleiding kan een student rechtstreeks instromen of moet er een voorbereidingsprogramma worden gevolgd;
- via een schakelprogramma een masteropleiding volgen. Dit schakelprogramma beoogt het bijbrengen van algemene wetenschappelijke competenties en wetenschappelijk-disciplinaire basiskennis.

Academisch gerichte bacheloropleidingen beogen de vorming van de student in een domein van de wetenschappen of de kunsten. Primair doel van deze opleidingen is in de doorstroming naar een masteropleiding te voorzien.

Na een academisch gerichte bacheloropleiding kan men

- rechtstreeks doorstromen naar minstens één aansluitende masteropleiding;
- een andere academisch gerichte bacheloropleiding volgen, al dan niet met studieduurverkorting;
- eventueel via een voorbereidingsprogramma een masteropleiding volgen, die niet rechtstreeks aansluit op de gevolgde bacheloropleiding. Dit voorbereidingsprogramma beoogt het bijbrengen van de noodzakelijke kennis en competenties die nodig zijn om de masteropleiding te volgen;
- beslissen (een tijdje) naar de arbeidsmarkt uit te stromen.

De **masteropleidingen** hebben tot doel de studenten de competenties en kennis bij te brengen die eigen zijn aan het wetenschappelijk of artistiek functioneren in het algemeen, en aan een specifiek domein van de wetenschappen of de kunsten in het bijzonder. Dit met als doel dat de studenten deze wetenschap(en) of kunst(en) autonoom zouden kunnen beoefenen, of deze kennis zelfstandig zouden kunnen toepassen in hun beroepsleven. Een masteropleiding wordt afgesloten met een masterproef.

Na het behalen van een masterdiploma kan men

- uitstromen naar de arbeidsmarkt;
- een voortgezette opleiding volgen, namelijk een master-na-masteropleiding. Naargelang de eerder gevolgde masteropleiding kan een student rechtstreeks instromen of moet er een voorbereidingsprogramma worden gevolgd. Via een geschiktheidsonderzoek kan men bijvoorbeeld onderzoeken of de student die de opleiding wil volgen wel over de juiste kennis en competenties beschikt;
- een doctoraatsopleiding volgen. Met dat masterdiploma kan een student rechtstreeks doorstromen of indien nodig een geschiktheidsonderzoek ondergaan om te mogen doorstromen naar de doctoraatsopleiding.

Bachelor-na-bacheloropleidingen en **master-na-masteropleidingen** zijn voortgezette opleidingen. Studenten moeten bijgevolg al een bacheloropleiding hebben afgerond om een bachelor-na-bacheloropleiding te volgen, of een masteropleiding hebben afgerond om een master-na-masteropleiding te

volgen. De opleidingen hebben elk een omvang van minstens 60 studiepunten.

Postgraduat en na- en bijscholingen. De hogeronderwijsinstellingen bieden ook opleidingen aan, die kunnen worden afgesloten met een postgraduaatgetuigschrift, en na- en bijscholingen in het kader van de permanente vorming. Deze opleidingstrajecten beogen de verbreding en/of de verdieping van de competenties, die verworven zijn na een bachelors- of mastersopleiding, en dit in het kader van een verdere professionele vorming.

De graad van 'doctor', het summum in de Vlaamse diploma-ranking, wordt behaald aan een universiteit na de openbare verdediging van een proefschrift. Momenteel wordt nog onderzocht wat 'doctor in de kunsten' zou kunnen inhouden en hoe het kan worden georganiseerd.

Associaties

Het reeds genoemde Structuurdecreet, dat in de nodige herstructureringsmaatregelen voorzag om het Vlaamse hoger onderwijs tegen 2004 klaar te stomen voor de introductie van de BaMa-structuur, omvat ook de bepalingen voor de 'associaties' tussen universiteiten en hogescholen. Het doel van deze associaties is hoofdzakelijk om de verschillende soorten hoger onderwijs (hogescholen en universiteiten) beter op elkaar af te stemmen, en de hogescholen te ondersteunen in de academiëring van de twee-cycli-opleidingen.

De verschillende associaties pakken een en ander op hun eigen manier aan, maar het is heel duidelijk dat de samenwerking alleen binnen de grenzen van de eigen associatie wordt gestimuleerd. Of samenwerkingsprojecten tussen theaterwetenschappen en de opleidingen dramatische kunst over de grenzen van associaties heen nog mogelijk zullen zijn, is nog maar de vraag.

Onderstaand schema geeft een overzicht van de associaties, waarin de in deze brochure opgenomen onderwijsinstellingen participeren:

ASSOCIATIE	ONDERWIJSINSTELLINGEN
Associatie KU Leuven	Katholieke Hogeschool Brugge Oostende Katholieke Hogeschool Mechelen Katholieke Universiteit Leuven Hogeschool voor Wetenschap en Kunst Hogeschool Sint-Lukas Brussel
Associatie Universiteit -Hogescholen Limburg	Provinciale Hogeschool Limburg
Associatie Universiteit Gent	Hogeschool Gent Universiteit Gent
Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen	Hogeschool Antwerpen Karel de Grote-Hogeschool Universiteit Antwerpen
Universitaire Associatie Brussel	Erasmushogeschool Brussel Vrije Universiteit Brussel

BaMa ALS EINDPUNT?

Hoewel met de implementatie van de BaMa-structuur zeer belangrijke en verregaande stappen zijn gezet in de richting van een transparante Europese ruimte voor het onderwijs, is het eindpunt nog niet bereikt en zullen in de toekomst bijkomende maatregelen worden genomen om dit doel verder te bewerkstelligen. Het is duidelijk dat de implementatie van de BaMA-structuur slechts een tussenstap is in de Europese herstructureringsdynamiek.

Meer lezen

Wie meer wil lezen over deze hervormingen in het hogeronderwijslandschap kan onder meer terecht op www.ond.vlaanderen.be en www.hogeronderwijsregister.be.

Pascal Gielen schreef in 1996 "Dramatische Opleidingen. Over de spanningsrelatie tussen het theateronderwijs en de artistieke praktijk". Deze tekst fungeerde als centrale bron voor het luik 'Het hogeschooldecreet'.

OPLEIDINGEN DRAMATISCHE KUNST IN DE VLAAMSE HOGESCHOLEN

Dit hoofdstuk bespreekt het opleidingsaanbod Dramatische Kunst binnen de Vlaamse hogescholen: waar kan welke opleiding of optie worden gevolgd; wat zijn de profielen en accenten van de diverse opleidingsinstellingen, hoe ziet het curriculum eruit,...? Tot slot geven we ook de contactgegevens van de scholen mee.

Onderstaand schema geeft in een oogopslag weer waar welke opleidingen Dramatische Kunst kunnen worden gevolgd. Hierna wordt het aanbod per instelling voorgesteld.

De Master na Master Opera, die door de Hogeschool Antwerpen kan worden ingericht als een afzonderlijke opleiding (zie www.hogeronderwijsregister.be), wordt in 2005 niet aangeboden. Opera is als een keuzemogelijkheid opgenomen binnen het postgraduaat zang van het Conservatorium (zie www.conservatorium.be).

DIPLOMA	OPTIE	INSTELLING	VESTIGING
Ba in de dans		Hogeschool Antwerpen	HID Lier
Ba / Ma in het drama	Dramatische Kunst	Hogeschool Gent	Conservatorium Gent
Ba / Ma in het drama	Kleinkunst	Hogeschool Antwerpen	HTI Antwerpen
Ba / Ma in het drama	Musical	Erasmushogeschool	Conservatorium Brussel
Ba / Ma in het drama	Schrijven	Erasmushogeschool	RITS Brussel
Ba / Ma in het drama	Theater	Erasmushogeschool	RITS Brussel
Ba / Ma in het drama	Toneel	Hogeschool Antwerpen	HTI Antwerpen
Ba / Ma in het drama	Woordkunst	Hogeschool Antwerpen	HTI Antwerpen
Ba / Ma in het drama	Woordkunst	WENK	Lemmensinstituut
Ma in de opera		Hogeschool Antwerpen	Conservatorium Antwerpen
Posthogeschoolvorming voor Opera (zang)		Operastudio Gent	
Excellente hogere kunstopleiding voor hedendaagse dans en choreografie		P.A.R.T.S. Brussel	

1. HOGESCHOOL ANTWERPEN

De Hogeschool Antwerpen is een Vlaamse autonome hogeschool en omvat zeven departementen. Eén ervan is dat van 'Dramatische Kunst, Muziek en Dans'. Dit departement biedt onderdak aan drie instellingen: het Herman Teirlinck Instituut, het Koninklijk Vlaams Conservatorium en het Hoger Instituut voor de Dans.

Vanaf 2007 komen deze drie instellingen samen onder één dak in deSingel, zodat sterker doorgedreven samenwerking tussen de diverse opleidingen dans en muziek mogelijk wordt en nieuwe artistieke ontmoetingen en kruisbestuivingen kunnen ontstaan. Hierdoor wordt bovendien de vinger aan de pols gehouden van de (inter-)nationale stromingen binnen de culturele sector, en zijn belangrijke uitvoerende kunstenaars kind aan huis.

1.1. Herman Teirlinck Instituut (HTI)

De opleiding Drama van het Herman Teirlinck Instituut (HTI) wil bevlogen talenten opleiden tot creatieve professionele podiumkunstenaars, die zichzelf kunnen situeren binnen het huidige internationale sociaal-culturele en artistieke referentiekader.

Om deze missie te volbrengen, stelt het Herman Teirlinck Instituut; verder deelt het zijn infrastructuur met Internationaal Kunsten centrum deSingel, op dit moment gedeeltelijk, vanaf 2007 volledig. De opleiding Drama kent drie afdelingen: Toneel, Kleinkunst en Woordkunst (Woord en Media). Per optie en studiejaar is er een opleidingsprogramma, dat werkt op stem, lichaam, geest en spel. Verschillende opleidingsonderdelen zijn gericht op een specifiek facet binnen deze vier gebieden. Het docentenkorps bestaat deels uit vakbekwame pedagogen en deels uit professionele uitvoerders.

1.1.1. Bachelor/Master in het Drama – optie Toneel

Bedoeling van de afstudeerrichting Toneel is om na drie jaar vorm- en taalgevoelige autonome toneelspelers af te leveren. Met autonoom wordt dan bedoeld: acteurs die in staat zijn om op een eigen, persoonlijke manier gestalte te geven aan een rol, rekening houdend met het geheel van de voorstelling. Bovendien beschikken zij over voldoende dramaturgisch en scenografisch aanvoelen, waardoor ze in staat zouden moeten zijn zelf een voorstelling te maken die uitdrukking geeft aan hun eigen, nieuwe tijd. Zij krijgen een intellectuele vorming, die hen in staat stelt om ook buiten de artistieke praktijk aan de slag te kunnen. Het werkveld van de opleiding is gericht op het gesubsidieerde toneel (voor het beoordelen van studenten is de norm dus het toneel). Van daaruit ligt de weg open naar de film- en televisiewereld en/of het commerciële circuit.

Dora van der Groen is bezielster van deze opleiding en omringt zich met (gast-)docenten als Eva De Hondt, Brick Debois, Frank Fockety, Steven van Watermeulen en Ludo Abicht...

Er zijn vier vakgebieden: stem, lichaam, theorie en spel. De eerste drie worden verder onderverdeeld in opleidingsonderdelen als speltraining, taalgevoeligheid, aikido, conditie, culturele stromingen, toneelgeschiedenis,... Deze 'nevenvakken' worden overwegend in de voormiddag en 's avonds georganiseerd.

De namiddagen worden aldus vrijgehouden voor de lessen spel (het hoofdvak), die over een studiejaar genomen door gemiddeld drie verschillende leraars (acteurs, regisseurs) worden gegeven. Elke leraar spel werkt naar een toonmoment dat door de examenjury wordt geëvalueerd. Van deze evaluaties krijgt de student telkens een mondeling verslag.

In deze opleiding staat de theatrale persoonlijkheid van de student centraal. Deze is dan ook, tijdens de hele opleiding, de voornaamste norm. Het eigenlijke leerproces bestaat erin de emotionele verbeelding van de student in theatrale signalen om te zetten, en dit door ze zintuiglijk te maken.

Omdat de opleiding ervan uitgaat dat iedere persoon uniek is, en dus nood heeft aan specifieke begeleiding, wordt geen geloof gehecht aan een standaard opleidingsmodel. Daarom wordt er eerder geopteerd voor leraars dan voor vakken. Daarnaast worden de studenten gestimuleerd om initiatief te ontwikkelen en gebruik te maken van hun creativiteit om de eigen mogelijkheden en intelligentie te ontplooiën.

1.1.2. Bachelor/Master in het Drama – optie Kleinkunst

Kleinkunst is het label voor iets wat inmiddels ver uit de voegen van het luisterlied is gebroken. De huidige opleiding biedt een kennismaking met en uitdieping van een veelheid aan (multidisciplinaire) uitingsvormen.

Tijdens de opleiding Kleinkunst wordt het zelf creëren en uitvoeren op een podium in alle facetten ontwikkeld: met taal, muziek en beweging en alle mogelijke mengvormen hiervan. Door praktisch onderzoek van bestaand materiaal wordt de student bewust van mogelijke structuren en technieken, wat hem uitdaagt een eigen verhaal te vertellen en hier de gepaste theatrale vorm voor te zoeken. De noodzaak om te creëren en uit te voeren is bijgevolg een centrale vereiste voor de student.

Vermits persoonlijke ontwikkeling een zeer grote invloed heeft op de creatie, wordt de student zoveel mogelijk individueel begeleid om zijn keuzes publiek op overdracht te toetsen.

De begeleiders zijn artiesten uit verschillende disciplines (o.a. Bart Meuleman, Mark Verstraete, Wigbert Van Lierde), die door middel van ontmoetingen en opdrachten de student inspireren en inzicht geven in structuren en vormgeving. Het programma en de intensieve begeleiding van de student gebeurt door het artistieke team bestaande uit bovengenoemde docenten samen met de coördinatoren Patricia Beysens en Jan Van Looy. Dit team wordt ondersteund door een vaste kern van docenten (de pianist/begeleiders Jan Van Looy, Dirk Peeters, Eddy Aelbrecht, de zangdocenten Steve Dugardin en Patricia Beysens, Eddy Becquart en Meirav Dahan voor beweging, Inge Van Hoydonck en Bart Kiene voor spraak) die de studenten de nodige technieken en een waaier aan expressievormen (muziek, spraak, beweging) bijbrengen. Het wereldbeeld, de persoonlijke levensvisie en de culturele bagage worden gevoed door theoretische vakken zoals filosofie, literatuur en culturele stromingen. Verder wordt de student verondersteld het bestaande theater- en muzieklandschap te verkennen om aldus in te kunnen spelen op de actualiteit.

1.1.3. Bachelor/Master in het Drama – optie Woordkunst

Het doel van de afstudeerrichting Woordkunst van het HTI is verbaal begaafde en creatieve studenten op te leiden tot taalkunstenaars, die met hun academische bagage de weg vinden naar het podium en de audiovisuele media. Het samengaan van uitvoeringspraktijk en intellectuele bagage is typisch voor het opleidingsprofiel. De studie biedt de student een diepgaande podium- en mediatraining. Op die manier vormt ze taalkunstenaars die zich, in een breed werkveld, toeleggen op de communicatieve kracht van het woord.

In het onderdeel podiumtraining bekwaamt de student zich in alle aspecten van het verteltheater en andere vormen van communicatie voor diverse publieksgroepen. Binnen deze component worden de grenzen van de verbale expressie afgetast. In het onderdeel media daarentegen wordt beantwoord aan de vraag naar goed opgeleide radio- en televisiemakers: de student specialiseert zich met andere woorden in presenteren, interviewen, het realiseren van radioreportages en documentaires, en het cultureel en informatief recenseren. Dit alles vraagt een perfecte spreek- en stemtechniek. Daaraan wordt tijdens de opleiding dan ook veel aandacht besteed.

Verder biedt de opleiding 'Woord' een behoorlijk cultureel en literair lessenspakket met vakken als filosofie, culturele stromingen, wereldliteratuur, literaire analyse en creatief schrijven. Onder meer Bart Moeyaert, Bob De Groof, Chantal Pattyn, Lucas Vandervost en Jurgen Delnaet zijn als docent aan deze opleiding verbonden.

1.1.4. De toelatingsproef

De bacheloropleiding Drama duurt drie jaar. Van bij de aanvang wordt gekozen voor één bepaalde optie: woordkunst, toneel of kleinkunst. Om toegelaten te worden, moet voor elk van deze richtingen een artistieke toelatingsproef worden afgelegd.

Voor de optie Kleinkunst bestaat de toelatingsproef uit een eigen creatie; een opgelegde tekst en een opgelegd lied. De eigen creatie kan een tekst, lied, dans, stand up, act, muzikale performance,... zijn. De toelatingsproef bestaat uit twee delen: de auditie en de werkweek. Voor de werkweek worden de kandidaten uitgenodigd die geselecteerd werden via de eerste, individuele auditiedag. Tijdens deze week worden de kandidaten verder grondig getest, wordt er gewerkt aan fragmenten (solo en in groep), en wordt gepeild naar motivatie, interesse, persoonlijkheid en algemene culturele vorming.

Wat betreft de optie Toneel, bestaat de toelatingsproef uit een stem- en fysieke proef; een gesprek waaruit de algemene vorming en belangstellingssfeer moet blijken; het spelen van opgelegde tekst(en) en ten slotte ook een prestatie naar keuze.

De toelatingsproef van de optie Woordkunst bestaat uit een stem- en fysieke proef; de presentatie van keuze- en opgelegde teksten; een gesprek en opdrachten, waarin gepeild wordt naar de taalvaardigheid; een korte schrijfofdracht en toetsing van de literaire bagage van de kandidaat-student.

1.1.5. Lerarenopleiding

Aansluitend bij de verschillende basisopleidingen, die het HTI aanbiedt, kan tijdens het derde jaar een lerarenopleiding worden gevolgd, die wordt georganiseerd door het departement Bedrijfskunde, Lerarenopleiding en Sociaal Werk van de Hogeschool Antwerpen. Deze levert het diploma af van 'geaggregeerde voor het onderwijs'.

1.2. Hoger Instituut voor de Dans (HID)

Het Hoger Instituut voor de Dans (HID) biedt jonge mensen de mogelijkheid een opleiding te volgen tot 'bachelor in de dans', wat een professioneel gerichte bachelor is. Jan Zobel is artistiek directeur van het HID, dat nu nog in Lier gevestigd is, maar in 2007 integraal naar de campus van deSingel verhuist.

Het HID streeft ernaar om getalenteerde studenten op te leiden tot hedendaagse dansers, te confronteren met traditie van de danskunst en hen te stimuleren een eigen artistiek parcours af te leggen. Creativiteit en artistieke kunnen enkel bestaan waar plaats is voor communicatie, onderzoek en bewustzijn.

Na de bacheloropleiding van drie jaar wordt van de hedendaagse performer een krachtige persoonlijkheid verwacht met een artistieke gevoeligheid, een ruime culturele en theoretische achtergrond en professionele vakkennis die nauw aansluit bij het hedendaagse danscircuit van België en het buitenland. Afgestudeerden die een carrière in het dansonderwijs ambiëren, kunnen doorstromen naar een eenjarige lerarenopleiding. Dezelfde objectieven worden nagestreefd om creatieve, bezielde dansleraars te vormen, die hun ervaring doorgeven aan de volgende generatie.

Het HID hecht een groot belang aan netwerking. Naast de intensieve samenwerking met deSingel zijn er samenwerkingsverbanden met andere internationale onderwijsinstellingen en diverse binnen- en buitenlandse theaters en producenten.

1.2.1. Bachelor in de Dans

De bacheloropleiding omvat 3 voltijdse studie jaren. De opleiding besteedt zowel aandacht aan de uitvoerings-, als aan de creatieaspecten van de danspraktijk en biedt de mogelijkheid tot individueel bewegingsonderzoek. De opleiding vraagt naast zelfdiscipline een degelijke vooropleiding, een ruime culturele betrokkenheid en uiteraard een uitstekende fysieke conditie en een artistieke ingesteldheid.

Het opleidingsprogramma omvat danstechnieken (klassieke, moderne en hedendaagse dans, improvisatie en compositie), lichaamstraining (Pilates, ruimtelijke bewustzijn), artistieke toepassing (productiepraktijk, workshops en masterclasses), dans-theoretische en culturele vorming (kunst en cultuur, dansgeschiedenis, dansanalyse, anatomische bewegingsanalyse, dans in zijn socio-culturele context), algemene muzikaleer. In het tweede en derde jaar wordt het pakket uitgebreid met repertoire en/of choreografische analyse voor een individuele verdieping. In het derde jaar wordt beroepservaring verworven door een stage bij een professioneel dansgezelschap. De brede vorming omvat ook het verwerven van beroepspraktijk en podiumervaring. Die worden gerealiseerd zowel in diverse dansproducties in het eigen theater, als in projecten met interne of externe organisaties in binnen- en buitenland.

Naast de verplichte opleidingsonderdelen wordt aanvullend een gevarieerd programma aangeboden van masterclasses en workshops. Het docentenkorps varieert elk studiejaar qua samenstelling. In het academiejaar 2004-2005 kon de opleiding onder meer rekenen op Chantal Yzermans, David Hernandez, Gaby Sund, Inaki Azpilla, Kurt Koegel, Pierre Rubio, Marc VanRunxt, Filip Van Huffel, Michou Swennen, Pauline Roelants, Thierry Smits,... om de invulling van een (deel van een) opleidingsonderdeel te verzorgen.

1.2.2. Het toelatingsexamen

Het artistieke toelatingsexamen bestaat uit een aantal lessituaties, waarbij de kandidaten worden geobserveerd. Dansfysieke mogelijkheden, aanleg, danskwaliteit en creativiteit zijn de belangrijkste selectiecriteria. Het gaat niet alleen om het technische vermogen, maar ook om de wijze waarop de kandidaat weet om te gaan met de aangeboden lesstof en de gegeven aanwijzingen. De manier waarop de kandidaat erin slaagt tot persoonlijke interpretatie te komen, is mede onderdeel van de beoordeling. Er wordt geselecteerd met de bedoeling enkel deze studenten te aanvaarden die technisch, fysiek en artistiek over voldoende capaciteiten beschikken om een kans te maken de studies met succes te kunnen voltooien.

1.2.3. Lerarenopleiding

In de Lerarenopleiding van het HID wordt nagestreefd om creatieve, bezielde dansleraars te vormen, die hun ervaring doorgeven aan volgende generaties. Dat betekent dat de opleiding bestaat uit een luik lerarenopleiding in strikte zin en een luik begeleide start in het beroep. Naast theoretische vakken, met als hoofdbestanddeel artistieke psychopedagogie, vakdidactieken (moderne en hedendaagse dans, klassieke dans, dansinitiatie, actuele dansstijlen e.a.), stemvorming, muzikale begeleidingspraktijk en compositie, is dus een uitgebreid pakket begeleide stages voorzien.

Er wordt een soepele overgang van leren naar werken gegarandeerd (van dansen naar overdacht), waarbij de verschillende componenten (theoretische opleidingsonderdelen, praktijkgerichte opleidingsonderdelen en de stage als scharniermoment) op elkaar aansluiten om de beginnende leraar zo naar de zelfstandige beroepsuitoefening te begeleiden. Naar eigen affiniteit en competentie van de student zijn er individuele, flexibel leertrajecten mogelijk. De studie kan zowel deeltijds (in 2 jaar) als voltijds gevolgd worden.

De lerarenopleiding wordt aangeboden als een aansluitende opleiding bij de Bacheloropleiding dans van het Hoger Instituut Dans, en als een aparte opleiding voor mensen die vanuit een beroepservaring de stap naar het lerarenberoep willen zetten. De laatst genoemde verdienen specifieke aandacht, want door hun professionele ervaring en expertise kunnen zij een belangrijke meerwaarde voor het dansonderwijs betekenen. Daarom wordt naast het diploma van gegradueerde in dans (of daarmee gelijkgestelde diploma's) als toelatingsvoorwaarde voor de lerarenopleiding ook vijf jaar nuttige ervaring als professioneel danser in een erkend gezelschap aanvaard. Als de student competenties heeft die in andere contexten zijn verworven, maar inhoudelijk nauw verwant zijn aan die van de Lerarenopleiding van het HID, worden deze zoveel mogelijk gevalideerd.

1.3. Na- of bijscholing: theatervoorstellingsanalyse

Sedert enkele jaren organiseert de Hogeschool Antwerpen een cyclus theatervoorstellingsanalyse die zowel openstaat voor studenten als voor andere geïnteresseerde theaterliefhebbers. Deze cyclus bestaat uit het in groep bijwonen van een vijftal theatervoorstellingen, aangevuld met voor- en nabesprekingen. De cursus staat onder leiding van Toon Brouwers.

1.4. Contactgegevens Hogeschool Antwerpen

Hogeschool Antwerpen Departement Muziek en Podiumkunsten Desguinlei 25 2018 Antwerpen Tel: 03/244 18 00 Fax: 03/238 90 17 e-mail: conservatorium@ha.be www.conservatorium.be	Herman Teirlinck Instituut Maarschalk Gérardstraat 4 2000 Antwerpen Tel: 03/231 54 65 Fax: 03/232 22 34 e-mail: hti@ha.be www.conservatorium.be (of : www.hti.be: website van docenten en studenten)	Hoger Instituut voor Dans Kluizeplein 8 2500 Lier Tel: 03/489 39 48 Fax: 03/489 08 33 e-mail: hid@ha.be www.conservatorium.be

2. HOGESCHOOL GENT

De Hogeschool Gent is sinds 1995 een Vlaamse Autonome Hogeschool, die momenteel bestaat uit dertien departementen verspreid over zeven hoofdcampussen in Gent en één in Aalst. Een van de departementen is dat van 'Muziek en dramatische kunst' en heet ook wel 'Conservatorium Gent'. Dit departement richt een basisopleiding podiumkunsten van twee cycli in; de academische bachelor en master in dramatische kunst.

Jan Rispens is departementshoofd.

2.1. Conservatorium Gent

In navolging van evoluties in het theaterlandschap en (bijgevolg) het acteerberoep, wil het Conservatorium Gent de theateropleiding toespitsen op de noden van het levende artistieke gebeuren. Steeds meer wordt immers van de acteur gevraagd dat hij niet alleen beschikt over een aantal technische basisvaardigheden, maar ook mee zoekt en onderzoekt.

De opleiding dramatische kunst stelt zichzelf tot doel toekomstige acteurs- en actrices-theatermakers op te leiden in de meest ruime betekenis. Zij worden bijgevolg opgeleid om zowel bij een theatergezelschap, als voor film, televisie of voor de microfoon te werken; in een situatie waarbij de acteur zelf zijn opdrachtgever is, of waarbij de acteur ook theatermaker / ontwerper / regisseur is. Ook aanverwante of verderaf liggende werkdomeinen moeten daarom volgens het conservatorium bereikbaar zijn voor de afgestudeerden: regisseur, schrijver, recensent, cultuurbeleidscoördinator, leraar, educatieve medewerker, dramadocent, presentator, programmamaker.

Acteren kan niet los worden gezien van de persoonlijke ontplooiing van het individu. Die ontplooiing moet voor het Conservatorium evenwichtigheid, authenticiteit en sterke persoonlijke betrokkenheid bij het scheppingsproces omvatten. Een gedegen zelfkennis, gepaard met permanente zelfreflectie, is vereist. Aangezien acteren voornamelijk een groepsgerichte aangelegenheid is, wordt ook een sterke betrokkenheid op anderen noodzakelijk geacht. Accuratesse, openheid, flexibiliteit, stressbestendigheid, inventiviteit, verdraagzaamheid, onafhankelijkheid, doorzettingsvermogen, flexibiliteit, assertiviteit, discipline en creativiteit zijn dan ook belangrijke attitudes die moeten aanwezig zijn en die verder worden aangewakkerd en ontplooid in de loop van de opleiding. Psychologisch en filosofisch doorzicht acht het Conservatorium Gent hierbij aangewezen.

Het Conservatorium is trots op de steeds hechter wordende banden met de Gentse theaterwereld. Onder meer met betrekking tot stageplaatsen en workshops wordt voornamelijk samengewerkt met stedelijke partners.

2.1.1. Bachelor in Dramatische Kunst

De Gentse opleiding wil een breed gamma aan technieken en invalshoeken aanbieden van waaruit de student in staat moet zijn een eigen, oorspronkelijke en steeds authentieke theatertaal te ontwikkelen.

In de opleiding wordt veel belang gehecht aan de theoretische kennis van theater- en literatuurgeschiedenis als basis voor het inzicht van de plaats van de (hedendaagse) acteur. Veel aandacht gaat bovendien ook naar de analyse van teksten.

Naast de theoretische en algemeen vormende vakken, waarbij de specifieke noden van een acteeropleiding voorop staan, zijn er de praktijkvakken. Die vallen uiteen in drie clusters: beweging, stem en acteren / spel. Er wordt veel tijd en aandacht besteed aan 'vakmanschap'; een intense begeleiding acht het Conservatorium Gent hierbij van primordiaal belang. In het begin van de opleiding gaat het in de vakken van 'stem' en 'beweging' om het ontdekken van de eigen mogelijkheden, nadien volgt verdieping en verruiming. Deze technische training poogt men steeds te combineren met artistieke expressie en originele, authentieke zeggingskracht.

'Acteren-spel-drama' is evenwel en uiteraard het hoofdvak in de opleiding. Bij aanvang wordt daarbij de nadruk gelegd op artistiek onderzoek van de eigen en de bestaande tekentaal in het kunstveld; in een latere fase verschuift het accent naar spelprojecten met presentaties. Studenten worden niet enkel met verschillende invalshoeken, uitgangspunten en acteermodellen geconfronteerd, maar ook met verschillende theatermakers. Dit kan aanvankelijk een verwarrend effect hebben op de studenten, maar het Conservatorium Gent maakt zich sterk dat uit die verwarring de nodige zelfstandigheid en persoonlijke expressie groeit, een must voor een hedendaags acteur.

Ten slotte wordt doorheen de drama-opleiding volop aandacht besteed aan het aanscherpen van de kritisch-reflecterende competenties van de studenten. Zij leren te kijken naar het functioneren en spelen van zichzelf (als acteur en als mens) en andere acteurs, en dit te analyseren en daarop te reflecteren. Hetzelfde geldt voor het functioneren van theater in diverse vormen. De studenten worden voortdurend uitgedaagd een eigen opinie te vormen over het specifieke vakgebied en over het kunstenveld in het algemeen. Bovendien worden zij aangemoedigd al in de opleiding contacten aan te gaan, die relevant kunnen zijn voor hun toekomstige werk- en beroepssituatie.

2.1.2. Master in Dramatische Kunst

De masteropleiding beoogt verdieping van het vak van de acteur. Dit gebeurt voornamelijk via workshops en masterclasses, waarin de studenten één leren te zijn met hun lichaam, stem en geest. Daarom moeten zij zichzelf door en door kennen en hun mogelijkheden voortdurend trachten uit te breiden, mede door vakoverschrijdend te leren denken.

De student moet in zijn masterproef getuigenis afleggen van zijn eigen theaterparcours en tekentaal. De specifieke vraagstelling over deze eigen acteerstijl, moet vormgegeven en uitgetest worden in zelfgekozen producties, waarbij de artistieke persoonlijkheid van de student tot uiting komt. Al naargelang de aard van de vraagstelling, kan dit gebeuren in eigen projecten, bij specifieke gezelschappen en theatermakers, in een bepaald theatergenre,... De student kan de eigen keuze verscherpen via keuzevakken waardoor hij de confrontatie aangaat met andere disciplines of theoretische paradigma's.

2.1.3. Toelatingsproef

Wie de opleiding dramatische kunst wil volgen aan het Conservatorium Gent, moet een artistieke toelatingsproef afleggen. Deze verloopt over meerdere dagen; elke dag wordt er geëvalueerd en feedback gegeven.

De eerste dag komt iedereen individueel aan bod. Van de kandidaat-studenten wordt gevraagd een opgelegde monoloog en een korte eigen voorstelling, act, performance te brengen. Daarbij wordt de kandidaat een zo groot mogelijke vrijheid gegund; het komt er hierbij op aan de jury te overtuigen van talent, persoonlijkheid, visie, creativiteit, communicatiekracht,... De kandidaten die geselecteerd zijn om ook de volgende dagen artistieke proeven af te leggen, gaan in verschillende groepen aan de slag. Er wordt geïmproviseerd, met teksten gewerkt en er zijn bewegingsoefeningen. Kandidaten komen op die manier in contact met de werkwijzen van de verschillende docenten. Tijdens de selectiedagen worden meerdere gesprekken gevoerd met de kandidaat-deelnemers. Zij worden dan getoetst op motivatie, culturele achtergrond, discipline, communicatieve vaardigheid, assertiviteit,...

2.1.4. Lerarenopleiding

Tijdens de tweede opleidingscyclus of na hun afstuderen, kunnen de conservatoriumstudenten een 'Initiële lerarenopleiding van academisch niveau' aanvatten. De academie heeft een kunstlerarenopleiding uitgebouwd die vertrekt van kunstzinnige gemeenschappelijkheid met aandacht voor ieders eigenheid. In de opleiding wordt een 'pedagogisch laboratorium' gecreëerd dat de toekomstige kunstleraar in staat stelt de startcompetenties te verwerven die nodig zijn om tot een boeiende en dynamische kunstleraar uit te groeien.

Nota bene

Deze brochure werd geschreven in augustus 2005. Op dat moment was er bij het Conservatorium Gent een vacature voor een speldocent met belangrijke artistieke bevoegdheden. Deze vacature wordt in september 2005 ingevuld. Het leidt geen twijfel dat deze nieuwe kerndocent nieuwe accenten zal leggen. Gelieve dit bij lezing van de tekst in het achterhoofd te houden. Andere kerndocenten van de opleiding blijven ongetwijfeld op post: Herwig De Weerd, Ignace Cornelissen, Jan Steen,...

2.2. Contactgegevens Hogeschool Gent

Hogeschool Gent
Departement Muziek en
Dramatische Kunst –
Conservatorium Gent
Campus Conservatorium
Hoogpoort 64
9000 Gent
Tel: 09/269 20 00
Fax: 09/269 20 08
e-mail: cons@hogent.be
www.hogent.be/cons

3. ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL

Sinds het academiejaar 1995-1996 is de Erasmushogeschool Brussel een feit. Deze Vlaamse Autonome Hogeschool Brabant bestaat uit in totaal tien departementen. Twee daarvan verdienen in dit overzicht van podiumkunstenopleidingen in Vlaanderen bijzondere aandacht: het Rits en het Koninklijk Conservatorium Brussel. Beide voorzien immers (onder meer) in opleidingen met als graden 'bachelor en master in het drama'. In het Koninklijk Conservatorium Brussel wordt de optie Musical uitgediept; het Rits biedt de opties Schrijven, Regie en Spel aan.

3.1. Rits

Het Rits wil een hedendaags Bauhaus voor de podiumkunsten zijn: vanuit een eigentijdse, geëngageerde en avontuurlijke kunstpedagogie beoogt het departement een volledig 'geïntegreerde kunstopleiding'. Daartoe werken de diverse opleidingen en afstudeerrichtingen nauw met elkaar samen in ateliers en projecten en streven ze voor de concrete invulling van de studieprogramma's een zo sterk mogelijke voeling met de kunstensector na. Om deze verankering te realiseren worden lesgevers, docenten en gastprofessoren uit de brede kunstenpraktijk aangetrokken en worden diverse samenwerkingen (met onder meer de UA, VUB en Paris X) op poten gezet, die het louter onderwijskundige vaak ver overstijgen. De actieradius van het departement breidt zich op dit vlak stelselmatig verder uit en evolueerde inmiddels van een Brusselse naar een nationale en zelfs internationale schil.

Het Rits heeft daarbij het voordeel dat het als enige school zowel een opleiding dramatische kunsten als technieken aanbiedt, waardoor realistische praktijkoefeningen kunnen worden opgezet, waarbij studenten uit de verschillende opleidingen van en met elkaar leren. De Bottelarij is daarvoor de ideale plek. Het is ook de enige school waar dramatische en audiovisuele kunsten onder een dak zitten en kruisverbindingen systematisch uitgetoet worden.

Het departement Rits streeft bovendien naar symbiose tussen theoretische kennis en artistieke praktijk. Diverse projecten worden opgezet om de notie onderzoek een gewichtige plaats binnen de opleidingen toe te kennen. Het Rits opteert daarbij nadrukkelijk voor zowel 'onderzoek van het wetenschappelijke type' (onderzoek over de kunsten) als 'onderzoek van het artistieke type' (onderzoek in de kunsten).

De opleidingen tot bachelors en masters in het drama, positioneert het Rits rond begrippen als (vakbekwame) verscheidenheid, polyvalentie, eigenzinnigheid, zelfwerkzaamheid, veeleisendheid en inclusie; de hoogst mogelijke ambachtelijkheid gekoppeld aan een zeer eigenzinnige attitude.

Om de studenten daadwerkelijk een interdisciplinaire makersopleiding te bieden, waarin voortdurend wordt gezocht naar een adequate symbiose tussen acteren, regisseren en schrijven, wordt in de opleidingen ruimte gemaakt voor ateliers, wilde baden en 'crash courses'. Hierbij wordt de confrontatiepedagogiek ten top gedreven: de studenten komen gedurende een korte en intensieve periode in contact met een eigenzinnige artiest. Ze krijgen daarbij alle mogelijke creatieve ruimte en vrijheid, wat hen moet toelaten hun traject tot autonoom artiest te bestendigen.

Het Rits maakt zich sterk door deze aanpak afgestudeerden voort te brengen die zich allesbehalve wereldvreemd (en elitair) gedragen binnen het veld, maar die, in tegendeel, net tot bewuste, geëngageerde en sterk op de werkelijkheid betrokken makers zijn uitgegroeid.

Het kernteam van de opleidingen drama bestaat uit Dirk Buyse, Pol Dehert (coördinator), Stef De Paepe, Jan Devos, Roxane Huilmand, Geert Opsomer, Bernadette Timmermans, Karel Van Haesebrouck, Klaas Tindemans, Jos Verbist en Marnix Verduyn.

3.1.1. Bachelor in het Drama – opties Schrijven, Regie en Spel

De opleiding tot bachelor in podiumkunsten is een opleiding die zich richt op een breed scala van functies binnen het theater. Een belangrijke doelstelling is dan ook dat studenten een adequaat referentiekader verwerven om cultuurhistorische, kunstwetenschappelijke, filosofische en artistiek-technische ontwikkelingen te plaatsen in de gepaste contexten. Dit basiskader laat studenten toe een eigenzinnig artistiek parcours te ontwikkelen, terwijl zij zich de principes van het theater, van lichaam, stem, ruimte en spel eigen maken.

De basisprincipes van spraakvaardigheid, samenspel en lichaamsbeheersing, die de student tijdens de opleiding verwerft, zijn gericht op de praktijk als podiumkunstenaar. Daarnaast stelt de opleiding de ontwikkeling van kritische en analytische competenties binnen de theaterdiscipline centraal. Zo dient de bachelor podiumkunsten eveneens voldoende inzicht te bereiken in de theatergeschiedenis, literatuur en de verschillende aspecten van een theatervoorstelling om op basis van dat inzicht een grondige analyse te maken van een voorstelling.

Studenten in de afstudeerrichtingen Regie, Spel en Schrijven moeten ook de basisprincipes van de tekstanalyse, theatertheorieën en de bijhorende vormen van regisseren en spelen / acteren beheersen en deze kunnen transfereren naar de praktijk.

3.1.2. Master in het Drama – opties Schrijven, Regie en Spel

De reflectie over kunst, cultuur en maatschappij in het algemeen en over de eigen beroepspraktijk neemt in deze opleiding een nog centraler plaats in. De master in de podiumkunsten moet het heersende discours beheersen en in die context beschikken over de nodige academische competenties. De student heeft daartoe notie genomen van de wetenschappelijke theorievorming en paradigma's inzake podiumkunsten en moet beschikken over een uitgebreide kennis van de functie en de plaats van theater en kunst binnen de verschillende sectoren van de samenleving.

Daarnaast worden er in de opleiding tot master in podiumkunsten de inzichten in de diverse theater- en performancetheorieën, die reeds in het bachelortraject aan bod kwamen, verder uitgediept en worden de studenten ertoe gebracht hun kritische en analytische competenties binnen de theaterdiscipline verder aan te scherpen.

Masters in de podiumkunsten beschikken over een kritische, zoekende attitude en de nodige interdisciplinaire vaardigheden, die hen toelaten autonome artistieke keuzes te maken en deze zowel individueel als collectief in een creatief project te laten resulteren.

3.1.3. Toelatingsproef

De kandidaat-studenten voor het studiegebied 'Muziek en Podiumkunsten', aangeboden door het departement Rits van de Erasmushogeschool Brussel, moeten slagen voor een artistieke toelatingsproef.

3.2. Koninklijk Conservatorium Brussel

In de opleiding tot bachelor en master in het drama – optie Musical van het Koninklijk Conservatorium Brussel draait alles rond het beheersen en combineren van de drie basisdisciplines van de opleiding (zang, dans en spel), zodat de imaginaire wereld van een musicalvoorstelling authentiek wordt overgebracht.

Daartoe bevat het studiecurriculum hoofdzakelijk erg praktijkgerichte opleidingsonderdelen als AMV musical, piano, close harmony, zang, dictie en fonetica, dans, productie-assistentie, musical esthetica, psychologie, filosofie,... Docenten die de studenten hierbij begeleiden, zijn onder meer Peter De Smet, Stephen Collins, Pascale De Turck, Lulu Aertgeerts, Anne-Marie Segers, Leah Thijs en Geert Audenaert.

Deze musicalopleiding wordt gecoördineerd door Peter De Smet en wordt ingericht met medewerking van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

3.3. Contactgegevens Erasmushogeschool Brussel

**Departement Koninklijk
Conservatorium Brussel
Erasmushogeschool Brussel**
Regentschapsstraat 30
1000 Brussel
Tel: 02/513 45 87
e-mail: kcb@ehb.be
www.erasmushogeschool.be
www.kcb.be

**Departement Rits
Erasmushogeschool Brussel**
Antoine Dansaertstraat 70
1000 Brussel
Tel: 02/507 14 11
Fax: 02/507 14 56
e-mail: rits@ehb.be
www.erasmushogeschool.be
<http://corporate.skynet.be/rits>
www.rits-podiumkunsten.be

4. HOGESCHOOL VOOR WETENSCHAP EN KUNST – WENK

Het Lemmensinstituut biedt als departement van de Hogeschool voor Wetenschap en Kunst, kortweg WENK, de opleiding van studenten tot bachelors en masters in het drama – afstudeer richting Woordkunst aan.

4.1. Lemmensinstituut

4.1.1. Bachelor / Master in het Drama – optie Woordkunst

De opleiding–drama van het Lemmensinstituut is in de bachelorjaren een all-roundopleiding die studenten de basisvaardigheden van het theater (spelen, spreken, maken) wil bijbrengen in een stimulerende en onderzoeksgerichte omgeving. Daarbij is er heel veel oog voor de individuele ontplooiing van de theatrale persoonlijkheid van elke student. In het masterjaar kunnen de studenten dank zij een stage professionele ervaring opdoen en tegelijk hun eigenzinnig profiel (als maker, spreker of speler) verder ontwikkelen. Hun artistieke onderzoek mondt uit in een afstudeervoorstelling, die onderbouwd wordt door een gefundeerde paper van academisch niveau.

De afgestudeerden moeten hun weg kunnen maken op de scène (solo/duo-producties, eigen gezelschap, diverse gezelschappen), in het medialandschap (studio, presentatie, radio en televisie) en – via de optionele lerarenopleiding – in het onderwijs (voornamelijk het Deeltijds Kunstonderwijs, maar ook diverse andere onderwijs- en opleidingscentra).

Het praktijkluik van de opleiding steunt op drie grote pijlers: spelen, maken en spreken. De studenten leren zich vanuit improvisatie en creatieve omgang met tekst (monologen, dialogen, polylogen) te ontwikkelen tot spelers die zich vrij bewegen op het podium en een rijke verbeelding kunnen aanmaken. Ze ontwikkelen de vaardigheid om in open communicatie te gaan met het publiek, een vaardigheid die zij ook als verteller en spreker volledig leren benutten. Vertrouwdheid met microfoon en camera en met verschillende spreekvormen (interview, debat, presentatie) zorgen ervoor dat ze goed voorbereid in de mediawereld kunnen stappen. Daarbij wordt veel belang gehecht aan het vlot hanteren van een verdedigbaar Algemeen Nederlands.

Tegelijk ontwikkelen de studenten inzicht in dramaturgie, schrijftechniek en vormgeving zodat ze in staat zijn eigen ideeën en ervaringen tot een consequent doordacht verhaal te maken en dat verhaal in een boeiende en hedendaagse vormtaal te presenteren.

De studenten worden verondersteld en gestimuleerd om een authentieke interesse te ontwikkelen in de wereld van vandaag. In de eerste plaats via analyse van literatuur, maar ook via een confrontatie met beeldende kunst en muziek. Theoretische vakken als sociologie, psychologie en filosofie verrijken de intellectuele bagage van de studenten en scherpen hun kritische zin aan. Door voorstellingsanalyse en grondige lectuur leert de student een artistiek gefundeerd kwaliteitsoordeel te vormen over voorstellingen en literaire werken tegen de achtergrond van de actualiteit en in een cultuurhistorisch perspectief. Tegelijk leren ze hierover mondeling en schriftelijk te rapporteren aan collega's en aan de buitenwereld.

De projectweken zijn doorgedreven praktijklabo's van artistiek onderzoek. Door een intense samenwerking met de Leuvense theaterscène (Stuk, Fabuleus, Braakland/ZheBilding) kunnen de studenten de vinger aan de pols houden van de huidige theaterpraktijk. De bewegingsvakken (bewegingsleer, lichaamstraining en acrobatie) en stemtechnische vakken (stemtraining, logopedie, chanson), zowel individueel als collectief gegeven, vormen de voornaamste praktijkondersteunende vakken.

Docenten als Christophe Aussems, Steven Beersmans, Kris Cuppens, Geert Kestens, Ludo Ghoos, Lieve Hermans, Els Janssens, Els Jourquin, Machteld Libert, Marina Smolders, Martin Valcke, Carina Van der Sande, Marijke Van Heddeghem en Jos Verlinden begeleiden de studenten doorheen hun opleiding.

4.1.2. Toelatingsproef

Studenten die de opleiding Woordkunst wensen te volgen aan het Lemmensinstituut, moeten eerst slagen voor een artistieke toelatingsproef. Op die proef presenteert elke student een verhalende, dramatische en lyrische tekst en krijgt hij ook de kans een eigen mini-artistiek project voor te stellen. Zijn spel-, spreek- en maakvaardigheden worden getest, alsook zijn feeling voor literatuur en taal en zijn interesse in het theatergebeuren van vandaag. Tevens wordt gecheckt of de student zich fysiek en stemtechnisch behoorlijk zal kunnen ontwikkelen.

4.1.3. Lerarenopleiding

Woordkunst-studenten aan het Lemmensinstituut wordt vanaf het derde bachelorjaar bijkomend de mogelijkheid geboden een twee jaar durende lerarenopleiding te volgen. Naast algemene didactiek en vakdidactiek maken didactische oefeningen hiervan de hoofdmoot uit.

4.2. Contactgegevens Hogeschool voor Wetenschap en Kunst

**Lemmensinstituut
Hogeschool voor
Wetenschap en Kunst
– WENK**

Herestraat 53

3000 Leuven

Tel: 016/23 39 67

Fax: 016/22 24 77

e-mail: info@lemmens.wenk.be

www.lemmens.wenk.be

www.wenk.be

5. HOGERE INSTITUTEN

In het kader van het Studiegebied Dramatische Kunsten in het Hogeschooldecreet worden ook twee opleidingen gefinancierd die niet onder één van de Vlaamse Hogescholen ressorteren. Deze uitzonderingen op de regel worden nog vaak 'projecten en instituten kunst' genoemd, naar de gelijknamige overgangsbepalingen uit het Hogeschooldecreet.

5.1. Operastudio Vlaanderen

Operastudio Vlaanderen is een posthogeschool in de schoot van de Vlaamse Opera en heeft als doel jonge zangers-acteurs na de hogere studies te vervolmaken in het traject naar de professionele scène. De opleiding is een brug tussen operastudies en de professionele operawereld.

In een groep van internationaal geselecteerde zangers wordt samen met een team van internationaal gerenommeerde docenten gedurende één jaar intensief samengewerkt aan diverse projecten. Deze situeren zich in uiteenlopende deelgebieden van de vocale muziek en worden getoetst aan een publiek. Op die manier kunnen de deelnemers hun mogelijkheden optimaal ontwikkelen en verder uitgroeien tot volwaardige zangpersoonlijkheden.

Sinds het academiejaar 2003-2004 richt de Operastudio Vlaanderen, op vraag van de operasector, ook een opleiding voor repetitoren in.

Naast de reeds ontwikkelde synergie met de Vlaamse Opera, de Conservatoria van Gent, Antwerpen en Brussel en de Gentse Stedelijke Concertzaal de Bijloke, zijn samenwerkingen tot stand gekomen met diverse (buitenlandse) instituten en opleidingen, culturele organisatoren en muziekensembles.

Operastudio Vlaanderen staat onder leiding van Ronny Lauwers.

5.1.1. De opleiding

Het voltijdse lesprogramma steunt op vijf pijlers: vaste lessen, masterclasses, projecten, ontmoetingen en stages. De vaste lessen richten zich op het onderhouden en vervolmaken van de basiselementen van de zanger: de stem, het lichaam, het intellect. Daartoe omvatten de lessen onder meer zangcoaching en –consultancy, speltraining en dramaturgie. Dit programma geldt ook voor de repetitorenopleiding, maar wordt dan verder aangevuld met individuele repetitorencoaching. Tijdens de masterclasses krijgen de studenten de kans te werken met gerenommeerde en internationaal vermaarde docenten, van wiens ervaringen ze kunnen leren. Het academiejaar omvat verder een vijftal projecten, waarin de zangers onder begeleiding werken aan het repertoire en die uitmonden in een toonmoment. Bovendien organiseert de Operastudio ontmoetingen met gespecialiseerde professionals uit de operawereld als casting directors, agenten, componisten, choreografen,... Ten slotte biedt de opleiding ook praktische stages aan in de Vlaamse Opera.

Het lesprogramma is intensief, maar niettemin wordt aan de studenten de vrijheid gegeven zich te ontwikkelen in een richting die zij zelf, in samenspraak met de docenten, uittekenen. De begeleiding van de studenten is individueel.

Onder meer Loh Siew-Tuan, Hein Boterberg, Andrew Wise, Vincent van den Elshout, Micaela Von Gegerfelt,... zijn als docent verbonden aan de Operastudio Vlaanderen.

5.1.2. De toelatingsproef

De kandidaat-studenten voor de Operastudio komen uit muziekoledingen van universitair niveau of het hoger kunstonderwijs, en gelijkgestelde niveaus in het buitenland. Zij worden aangenomen na een internationale selectie op basis van audities.

5.2. P.A.R.T.S. (Performing Arts Research and Training Studios)

P.A.R.T.S. is de opleiding die wordt geleid door choreografe Anne Teresa De Keersmaeker, tevens drijvende kracht achter het dansgezelschap Rosas.

5.2.1. De opleiding

Deze vier jaar durende opleiding behelst twee cycli: een opleidingscyclus (eerste en tweede jaar) en een onderzoekscyclus (derde en vierde jaar).

In de basiscyclus verwerven de studenten inzicht in de technische fundamenteën van de hedendaagse dans en worden zij geconfronteerd met de specifieke P.A.R.T.S.-benadering, die wordt gekenmerkt door een nadruk op lichamelijk bewustzijn, muzikale en theatrale opleiding en theoretische reflectie. Het curriculum bevat daartoe opleidingsonderdelen als klassieke-danstechiek, hedendaagse-danstechiek, (contact)improvisatie, compositie, repertoire, yoga, shiatsu, anatomie, ritme, zang, muziekanalyse, theater, dansgeschiedenis, filosofie en sociologie.

De begeleiding van de school is in deze eerste cyclus primordiaal danstechnisch en op opdrachten gebaseerd. De evaluatie gebeurt volgens procedures die een gelijk belang toekennen aan drie parameters: de rapporten van de individuele gastdocenten, de dagelijkse opvolging door de coördinator en de eigen observaties van de evaluatiecommissie. De student die de school na de eerste cyclus verlaat, heeft al reële kansen op de arbeidsmarkt als danser.

In de onderzoekscyclus hebben de studenten de mogelijkheid om hun kennis te verdiepen en toe te passen in hun persoonlijke, creatieve werk. Het is hierbij het ultieme doel om het punt te bereiken waarop technisch meesterschap en een sterke, onderscheiden persoonlijkheid samenkomen. Studenten verrichten daartoe geavanceerd onderzoekswerk als danser en/of choreograaf. Het curriculum wordt daarom in deze tweede cyclus uitgebreid met ruimte voor persoonlijk werk en creaties van gastchoreografen, repertoire-studies Trisha Brown/William Forsythe/Pina Bausch, aandacht voor opvoeringsanalyse, theatertechniek, management en dramaturgie.

De begeleiding is hier dan ook hoofdzakelijk gericht op het scherp stellen van de doelstellingen, die de student zelf formuleert. Ook de evaluatie vertrekt van deze doelstellingen, én van de zelfevaluatie door de student. De student die de tweede cyclus heeft voltooid, heeft als danser een diepte-inzicht verworven in de hedendaagse dans; als choreograaf heeft hij/zij een eigen stem ontwikkeld. Voor afgestudeerden van andere dansscholen vormt de tweede cyclus de ideale specialisatie.

Zoals reeds uit het voorgaande blijkt, wil P.A.R.T.S. nadrukkelijk een opleiding bieden die het brede spectrum van dans én choreografie bestrijkt. Dankzij een ruim keuzepakket kan de student, in samenspraak met de evaluatiecommissie, een eigen opleidingstraject (met specifieke nadrukken) uitstippelen binnen dit ruime veld. Hiermee speelt P.A.R.T.S. in op de actuele evoluties in de danspraktijk, waarbij de categorieën 'danser' en 'choreograaf' niet langer blijken te volstaan om deze werelden te vatten. Steeds meer positioneren kunstenaars zich immers op een tussenveld, dat van de 'dansmaker'.

Het docentenkorps varieert elk studiejaar qua samenstelling. In het academiejaar 2004-2005 kon de opleiding onder meer rekenen op Elizabeth Corbett, Janet Panetta, Lance Gries, David Hernandez, David Zambrano, Chrysa Parkinson, Jonathan Burrows, Lynda Gaudreau, Thierry De Mey, Jan Ritsema, Kuno Bakker, Luc Nuyens, Rudi Laermans, Lieven De Caeter, ... om de invulling van een (deel van een) opleidingsonderdeel te verzorgen.

P.A.R.T.S. hecht een groot belang aan netwerking. Naast een hechte samenwerking met initiatiefnemers Rosas en De Munt zijn er samenwerkingsverbanden met andere internationale onderwijsinstellingen en diverse binnen- en buitenlandse theaters en producenten.

De vier cursusjaren worden nooit simultaan ingericht. Beide cycli starten in het zelfde jaar; het eerste en derde jaar zijn dan 'beschikbaar'. Het daaropvolgende jaar worden beide afgerond: het tweede en vierde jaar krijgen dan hun invulling. Nieuwe studenten worden enkel aanvaard bij het begin van een cyclus.

Na het succesvol beëindigen van elke cyclus krijgt elke deelnemer een certificaat, maar hoewel de school wordt gesubsidieerd door de Vlaamse Gemeenschap, wordt het PARTS-diploma niet wettelijk erkend door de overheid.

Studenten kunnen de opleiding aanvatten in de eerste cyclus, of onmiddellijk naar de tweede overgaan. Dit laatste is echter enkel mogelijk wanneer de student reeds een hogere dansopleiding achter de rug heeft. PARTS-studenten die de eerste opleidingscyclus succesvol hebben afgerond, hebben geen vanzelfsprekende toegang tot de tweede, onderzoekscyclus; ook zij zullen hiervoor een toelatingsproef moeten doorstaan.

De taal waarin wordt gedoceerd, is het Engels.

5.2.2. De toelatingsproef

Kandidaat-deelnemers aan de PARTS-opleiding moeten een artistieke toegangsproof afleggen. PARTS organiseert daartoe preselecties in verschillende Europese en zelfs niet-Europese steden. Na deze preselecties vindt nog een vierdaagse auditie plaats in Brussel. Voor studenten, die onmiddellijk in de tweede cyclus willen starten, is er enkel een auditie in Brussel.

Voor de trainingscyclus is de minimumleeftijd achttien jaar en is geen maximumleeftijd bepaald. Kandidaten ouder dan vijftien worden echter uiterst zelden aanvaard. Een diploma secundair onderwijs is vereist.

De minimumleeftijd van de onderzoekscyclus is vastgesteld op tweeëntwintig. Kandidaten zijn bovendien verplicht een relevante vooropleiding te bewijzen.

5.3. Contactgegevens Hogere Instituten

Operastudio Vlaanderen

Bijlokekaai 6
9000 Gent
Tel: 09/233 24 30
Fax: 09/233 37 65
www.vlaamseopera.be

P.A.R.T.S.

Avenue Van Volxelaan 164
1190 Brussel
Tel: 02/344 55 98
Fax: 02/343 53 52
e-mail: mail@parts.be
www.parts.be

OPLEIDINGEN MET AANDACHT VOOR PODIUMKUNSTEN AAN VLAAMSE UNIVERSITEITEN EN HOGESCHOLEN

Dit hoofdstuk bespreekt het opleidingsaanbod van Vlaamse hogescholen en universiteiten: in welke opleiding of optie wordt expliciet gefocust op de podiumkunsten; wat zijn de profielen en accenten van de diverse opleidingsinstellingen? Als de inschrijvingsprijzen sterk afwijken van het gewone bedrag voor hoger onderwijs, is dit uitdrukkelijk aangegeven. Tot slot geven we ook de contactgegevens van de opleidingen mee.

Onderstaand schema geeft in een oogopslag weer over welke opleidingen het gaat. Hierna wordt het aanbod alfabetisch per instelling voorgesteld.

DIPLOMA	OPTIE	TYPE DIPLOMA	INSTELLING	VESTIGING
Agogische Wetenschappen	Culturele Agogiek	Academisch gerichte ba + ma	VUB	Vrije Universiteit Brussel
APT – Arts, Performance, Theatricality			POPOK Antwerpen	
Audiovisuele Technieken	Assistentie podiumtechnieken	Professioneel gerichte ba	Erasmus HS Brussel	Rits
Bedrijfsmanagement	Sport- en Cultuurmanagement	Professioneel gerichte ba	KHBO	KHBO Brugge
Bedrijfsmanagement	Event- en Vrijtijdsmanagement	Professioneel gerichte ba	KATHO Kortrijk	KATHO
Beeldende Kunsten	Theatevormgeving / Theaterkostuum	Academisch gerichte ba-opleiding	Hogeschool Antwerpen	Departement Audiovisuele en Beeldende Kunst
Culturele Studies		Master	KU Leuven	KU Leuven
Cultuur- en Kunstmanagement		Posthogeschool-opleiding	Hogeschool Gent	Departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde
Cultuurmanagement		Master	UA	Universiteit Antwerpen
Cultuurwetenschappen		Master na master	VUB	Vrije Universiteit Brussel
M.A. of European Urban Cultures		Master na master	VUB	Vrije Universiteit Brussel
Eventmanagement		Bachelor na bachelor	Katholieke Hogeschool Mechelen	Campus De Ham
Interieurarchitectuur		Academisch gerichte ba + ma	PHL	Provinciale Hogeschool Limburg
Interieurvormgeving		Professioneel gerichte bachelor	HS Sint-Lukas Brussel	Hogeschool Sint-Lukas Brussel
Kunstwetenschappen		Academisch gerichte ba + ma	UGent	UGent
ExpertClass Management in Muziek en Podiumkunsten		Na- of bijscholing	VLEKHO Business School	VLEKHO Business School
Leertraject Management in de Cultuursector		Na- of bijscholing	Universiteit Antwerpen	UAMS
Sociaal Werk	Kunst- en cultuurbemiddelaar	Professioneel gerichte bachelor	KDG-Hogeschool	Karel De Grote-Hogeschool
Taal- en Letterkunde	Theaterwetenschap	Academisch gerichte ba + ma	UA	Universiteit Antwerpen
Theatevormgeving		Posthogeschoolopleiding	POPOK Antwerpen	POPOK
Theaterwetenschap		Master na master	Interuniversitair	Universiteit Antwerpen
Transmedia		Master na master	HS Sint-Lukas Brussel	Hogeschool Sint-Lukas Brussel

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL

Bachelor in de audiovisuele technieken – assistentie podiumtechnieken (Professioneel gerichte bachelor)

De doelstelling van de opleiding tot professionele bachelor audiovisuele technologie van het Rits (Erasmushogeschool Brussel) is het vormen van ondersteunende krachten, die bij podiumkunstenproducties een breed gamma van functies kunnen invullen. De basis van deze opleiding is overdracht van ambachtelijke kennis gekoppeld aan visie, kritisch inzicht en weerbaarheid ten opzichte van de 'markt'.

De opleiding tot bachelor in de audiovisuele technieken – assistentie podiumtechnieken verschaft de student onder meer kennis van basisbegrippen uit elektriciteit, belichting, audiotechnologie, ... Hij leert bovendien met decors te werken, montagetechnieken beheersen en kleine herstellingen uitvoeren. Ook de analyse van beeld, geluid, montage, scenario, regie en draaiboek behoren tot het curriculum van deze opleiding.

Naast deze technische vaardigheden, worden de artistieke en intellectuele capaciteiten aangescherpt; de opleiding brengt immers ook de basisprincipes van theatertekstanalyse bij, en hoe deze kan worden getransponeerd naar de praktijk. Daarnaast krijgt hij inzicht in de geschiedenis van het theater, in beroepsgebonden juridische begrippen en auteursrecht. Via praktijkopdrachten wordt het scenografisch aspect van het theater uitgediept. De assistent podiumtechnieken koppelt dus technische bagage en handigheid aan een onmisbaar artistiek inzicht.

Departement Rits | Erasmushogeschool Brussel Antoine Dansaertstraat 70 | 1000 Brussel
Tel: 02/507 14 11 | Fax: 02/507 14 56 | e-mail: rits@ehb.be | www.erasmushogeschool.be | <http://corporate.skynet.be/rits>
www.rits-podiumkunsten.be

HOGESCHOOL ANTWERPEN

Bachelor in de beeldende kunsten – theatervormgeving/theaterkostuum (Academisch gerichte bacheloropleiding)

De opleiding

De doelstelling van deze opleiding van de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (Hogeschool Antwerpen) is het stimuleren en ontwikkelen van vaardigheden om via eigen onderzoek een dramaturgisch concept te ontwikkelen en om te zetten in artistieke (kostuum-)ontwerpen. Door de projectvorm leert de student mee te werken aan projecten en voorstellingen van andere opleidingen binnen de hogeschool of van professionele gezelschappen.

De toelatingsproef

Deelname aan deze opleiding veronderstelt slagen in een tweedaagse artistieke toelatingsproef. Deze bestaat naast waarnemingsopdrachten en de creatieve verwerking hiervan, uit een oefening op driedimensionale vormgeving en het tekenen van een aantal kostuumontwerpen in kleur, op basis van een tekst die op dag één van de proef aan de kandidaat-studenten wordt bezorgd.

Hogeschool Antwerpen | Audiovisuele en Beeldende Kunst Keizerstraat 15 | 2000 Antwerpen
Tel: 03/213 93 00 | Fax: 03/213 93 41 | e-mail: info@ha.be | www.ha.be

HOGESCHOOL GENT

Posthogeschoolopleiding 'Cultuur- en kunstmanagement'

De posthogeschoolopleiding 'cultuur- en kunstmanagement' is een initiatief van de departementen Handelswetenschappen en Bestuurskunde, Academie en Conservatorium en verloopt in nauwe samenwerking met de dienst Cultuur van de Hogeschool Gent. De doelstelling van de opleiding bestaat er in om kennisgehelen op het domein van cultuur- en kunstmanagement aan te bieden die rechtstreeks praktisch toepasbaar zijn.

De opleiding 'cultuur- en kunstmanagement' bestaat uit zes modules, die elk twaalf tot achttien uur in beslag nemen. Deze modules vormen elk op zich afgeronde kennisgehelen, die ook afzonderlijk kunnen worden gevolgd: een kijk op de culturele organisatie, cultuurbeleid, organisatie en HRM, financiën, marketing en communicatie en strategisch beleid.

De studie is hoofdzakelijk gericht op mensen die actief zijn in het culturele werkveld. De praktijk is dan ook het vertrekpunt; theoretische en technische aspecten spelen een rol in op de noden van het werkveld. Ervaringen en cases nemen een belangrijke plaats in het studieprogramma in.

Hogeschool Gent | Departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde Voskenslaan 270 | 9000 Gent
Tel: 09/242 42 07 | e-mail: veronique.lecluse@hogent.be

HOGESCHOOL SINT-LUKAS BRUSSEL

Master of Transmedia (master na master)

De postgraduaatsopleiding Transmedia van de Hogeschool Sint-Lukas Brussel beschouwt de computer als werkinstrument (voor bewerking, ontwerp en programmeren) en/of als een presentatiemiddel (voor multimedia-installaties, websites, cd-roms). Bovendien wordt de creatie van hedendaags artistiek werk, dat gebaseerd is op onderzoek, bijzonder aangemoedigd.

Transmedia verwelkomt kandidaten met verschillende media-achtergronden: grafisch ontwerp, beeldende kunsten, architectuur, fotografie, film,...

De opleiding

Transmedia is een opleiding waarbij het eigen werk van de deelnemers op de eerste plaats komt. Hun continue en onafhankelijke artistieke praktijk treedt in dialoog met gelijkaardige praktijken in andere disciplines. De deelnemers bespreken voortdurend hun werkproces doorheen lessen, groepsdiscussies, seminaries en workshops, en wisselen ideeën uit met medestudenten. Het doel van het programma is om studenten aan te moedigen om de computer in het artistieke werk te betrekken als werkinstrument en/of als presentatiemiddel. Niettemin ligt de nadruk veeleer op de creativiteit van het individu dan op de machine. De student wordt uitgedaagd de interactiviteit van de computer zo breed mogelijk toe te passen en (aldus) uit te diepen.

In het eerste 'input'-jaar van de opleiding krijgen de deelnemers de kans hun productievaardigheden aan te scherpen in het 'transmedia labo', en wordt de geschiedenis en de theorie van de transmediakunst geduid. Bovendien worden regelmatig praktijkbezoeken ingelast. Uiteraard kan de student zich hoofdzakelijk wijden aan zijn eigen werk; de 'input' confronteert en voedt dit werk met diverse alternatieve denk- en werkwijzen en ontwikkelt aldus de eigen ideeën en methoden van iedere deelnemer. Het is immers niet het doel van deze opleiding om deelnemers van discipline te doen veranderen, maar om hen een uitgesproken interdisciplinaire onderzoeksomgeving te bieden, die hen net uitdaagt hun eigen werk te verdiepen.

Aan het eind van dit eerste jaar legt de deelnemer een portfolio en een dossier voor, dat inzicht biedt in zijn projecten. Omdat de opleiding geen examens organiseert, is de overgang naar het tweede jaar hoofdzakelijk gebaseerd op het bekijken van het werk, het dossier en de jury-presentatie van de deelnemers.

Het tweede, 'output'-jaar staat geheel in het teken van het individuele werk, dat uiteindelijk leidt tot een afstudeerproject. De argumentatie van dit werk kan verschillende vormen aannemen (een essay, een mondelinge presentatie, een website, een video,...) en is bedoeld om het project te duiden.

De opleiding Transmedia is een twee jaar durende studie, die resulteert in een masterdiploma. Het studieprogramma van deze opleiding omvat praktijkgerichte, kritische, methodologische en productionele lessen gegeven door een internationaal docentenkorps, bestaande uit artiesten / vakmensen. Bovendien worden regelmatig (internationale) gastdocenten uitgenodigd.

Instroomvoorwaarden / toelatingsproef

De transmedia-opleiding is toegankelijk voor de houders van een academisch diploma. Kandidaten vullen een door de opleiding verstrekt en gestandaardiseerd sollicitatieformulier / persoonlijk dossier in, op basis waarvan een shortlist wordt samengesteld. Deze kandidaten worden uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek, dat de uiteindelijke deelnemersselectie bepaalt. Het maximum aantal studenten is vijftien. Engels is de werktaal van de opleiding.

Bachelor in de interieurvormgeving (professioneel gerichte bachelor)

De opleiding interieurvormgeving leidt professionele ontwerpers van interieurs en interieurelementen op, die bovendien in staat zijn de uitvoering ervan te begeleiden. De opleiding is sterk praktijkgericht met zowel een cultureel-artistieke als technisch-theoretische onderbouw. De opleiding heeft raakvlakken met architectuur, productontwikkeling en met audiovisuele en beeldende kunst. In de interieurvormgeving gaat het dikwijls om de inrichting van private en publieke ruimten, het ontwerpen van meubels, gebruiks- en designvoorwerpen, de opbouw van tentoonstellingen en standen. Maar het kan ook gaan om het ontwerpen van ruimtelijke installaties, scenografie of bepaalde textieltoepassingen.

De afgestudeerde interieurvormgever beschikt over de creatieve, intellectuele, praktische en technische vaardigheden om de realisatie van interieurs en interieurelementen vorm te geven, te realiseren, te plannen, te visualiseren en te begeleiden. Hij beschikt ook over de nodige technische kennis en vaardigheden om zijn / haar ruimtelijke ideeën en inzichten accuraat te tekenen, te visualiseren en te communiceren naar anderen. Bovendien houdt de afgestudeerde interieurvormgever zich op de hoogte van de actualiteit en de evoluties in de architectuur, wooncultuur, mode, kunst, design en meubelontwerp en volgt hij de technische evoluties op het vlak van nieuwe materialen en nieuwe toepassingen.

Hogeschool Sint-Lukas Brussel Paleizenstraat 70 | 1030 Brussel
Tel: 02/250 11 00 | Fax: 02/250 11 11 | e-mail: info@sintlukas.be
www.sintlukas.be (specifiek voor transmedia: transmedia@sintlukas.be en www.transmedia.be)

INTERUNIVERSITAIRE SAMENWERKING

Master na master Theaterwetenschappen

De opleiding

De afdelingen theaterwetenschappen van de Vlaamse Universiteiten bieden gezamenlijk een voortgezette opleiding in de theaterstudies aan, waarbij diverse aspecten van het theatersysteem zo worden samengebracht dat een evenwichtig studieprogramma ontstaat voor zowel toekomstige onderzoekers als voor geïnteresseerden in een job in de theaterpraktijk. Master na Master Theaterwetenschappen trekt bijgevolg de kaart van interactie tussen theoretische kennis en toetsing aan de praktijk. Theater wordt in ruime zin geanalyseerd, mét aandacht voor de interdisciplinariteit die het actuele theaterlandschap kleurt.

De student wordt ruimschoots de mogelijkheid geboden binnen de opleiding een eigen traject te volgen en dus eigen accenten te leggen. Het curriculum van de opleiding omvat daartoe een beperkte gemeenschappelijke stam en een rijk gamma aan optionele studieonderdelen: vakken over dramaturgie en beleid, workshops omtrent creatief schrijven en kritiek, verkenningen van dans en muziektheater, vragen naar de presentatie van het lichaam op de scène, verdieping van theoretische basiskennis,... staan op het studieprogramma.

Deze opleiding tot master in de theaterwetenschappen, wordt gecoördineerd door Luk Van den Dries. Andere docenten zijn onder meer Frank Peeters, Christel Stalpaert, Ronald Geerts en Francis Maes. De Universiteit Antwerpen (UA) treedt op als administrerende instelling.

De student kan opteren voor een voltijds programma (één jaar studie) of een deeltijds programma (twee jaar studie).

Toelatingsvoorwaarden

De studie tot master in de theaterwetenschappen is een derde cyclusopleiding van het Master na Master-type. Wie tot de opleiding wil toegelaten worden, moet in het bezit zijn van een tweede-cyclusdiploma en een minimale voorkennis op het terrein van de theaterstudie kunnen voorleggen. De voorkennis wordt geëvalueerd door de bevoegde examencommissie; eventueel kan de commissie bijkomende opleidingsonderdelen opleggen.

Universiteit Antwerpen – Campus Drie Eiken | Afdeling Theaterwetenschap
Universiteitsplein 1 | 2610 Antwerpen
Tel: 03/820 27 61 | Fax: 03/820 27 62 | e-mail: lus.vandenbossche@ua.ac.be (secretariaat); luc.vandendries@ua.ac.be
of kathleen.vanlangendonck@ua.ac.be | www.ua.ac.be/theaterstudies

KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL ANTWERPEN

Bachelor sociaal werk / kunst- en cultuurbemiddelaar (professioneel gerichte bachelor)

Kunst- en cultuurbemiddelaar is een afstudeerrichting die vanaf het academiejaar 2005-2006 wordt aangeboden binnen het programma 'sociaal werk'. De opleiding combineert de praktijkgerichte agogische kwaliteiten (hoofdzakelijk gericht op bemiddeling en begeleiding) van de studenten met specifiekere kennis van kunst en cultuur. 'Kunst en mensen dicht bij elkaar brengen' is het credo.

Daartoe bevat het studieprogramma die vakkencombinatie: enerzijds vakken als hedendaagse kunststromingen, initiatie in de taal van de kunsten, kunst- en cultuursociologie, cultuurbeleid,... anderzijds training in communicatieve en agogische vaardigheden, het opzetten van kunsteducatieve processen, projectwerk, netwerking, vrijwilligersmanagement,...

Het gemeenschappelijk programma sociaal werk omvat modules die de bagage van de studenten aanvullen met thema's als culturele diversiteit, kennis van specifieke doelgroepen en met sectoren als jeugd en welzijn.

Wat betreft tewerkstelling mikt de afstudeerrichting kunst- en cultuurbemiddelaar op professionele kunstorganisaties (opera- en theaterhuizen, kunstcentra, musea,...), op actoren in het lokaal cultuurbeleid, op organisaties voor kunsteducatie, amateuristische kunstbeoefening, cultureel erfgoed,...

Karel de Grote-Hogeschool | Departement Sociaal-agogisch werk Brusselstraat 23 | 2018 Antwerpen
t.a.v. Ann De Weerd | Tel: 03/237 52 55 | e-mail: ann.deweerd@kdg.be | www.kdg.be

KATHOLIEKE HOGESCHOOL BRUGGE OOSTENDE

Bachelor in bedrijfsmanagement / sport- en cultuurmanagement (professioneel gerichte bachelor)

Door vanaf het schooljaar 2005-2006 binnen de bestaande opleiding bedrijfsmanagement de nieuwe afstudeerrichting 'sport- en cultuurmanagement' in te richten wenst de Katholieke Hogeschool Brugge Oostende (kortweg KHBO) tegemoet te komen aan de groeiende vraag naar beter management, meer knowhow, een grotere specialiteit in de sport- en cultuurwereld.

De belangrijkste troef hierbij acht men de combinatie van een degelijke algemene opleiding bedrijfsmanagement met een gespecialiseerde opleiding sport- en cultuurmanagement. Algemene vakken als talen, recht, boekhouding, management, communicatie,... worden daartoe aangevuld met gespecialiseerde sportvakken (onder meer sport en recht, sport en marketingcommunicatie, sporteconomie,...) en opleidingsonderdelen die veeleer op de leest van de cultuursector zijn geschoeid: cultuur en marketing, cultuur en beleid, cultuur en juridische topics,... De KHBO meent dat de afgestudeerden, dankzij een brede en competentiegerichte opleiding ook probleemloos aan de slag zullen kunnen in tal van andere bedrijven in de profit- en non-profit-sector.

KHBO – campus Sint-Michiel | Departement Handelswetenschappen Spoorwegstraat 12 | 8200 Brugge
Tel: 050/40 51 20 | Fax: 050/40 52 30 | e-mail: hwb.info@khbo.be | www.khbo.be

KATHOLIEKE HOGESCHOOL KATHO KORTRIJK

Bachelor in bedrijfsmanagement / event- en vrijetijdsmanagement (professioneel gerichte bachelor)

De opleiding bedrijfsmanagement van het departement HANTAL van de hogeschool KATHO Kortrijk organiseert de afstudeerrichting 'event- en vrijetijdsmanagement'. Deze drie jaar durende bacheloropleiding vertaalt algemene bedrijfsmanagementconcepten naar de sectoren van sport, ontspanning en cultuur.

Dankzij opleidingsonderdelen als informatica, Frans, Engels, fiscaliteit en sociale wetgeving, kotprijsberekening en budgetteren, copywriting, marktonderzoek, eventmanagement, -marketing, PR en sponsorship worden de studenten klaargestoomd om de organisatie van evenementen en andere (ook culturele) vrijetijdsactiviteiten vakkundig op zich te nemen.

KATHO – HANTAL – Campus Kortrijk | Departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde
Doorniksesteenweg 145 | 8500 Kortrijk | Tel: 056/26 41 40 | Fax: 056/21 58 02 | e-mail: hantal@katho.be | www.katho.be

KATHOLIEKE HOGESCHOOL MECHELEN

Bachelor in het eventmanagement (bachelor na bachelor)

De voortgezette opleiding Eventmanagement van de Katholieke Hogeschool Mechelen wil professionele en academische bachelors opleiden tot zelfstandige en teamgerichte bedenkers, uitvoerders en coördinatoren van evenementen en projecten in zowel de profit- als non-profitsector.

Het kan daarbij gaan om symposia, congressen, culturele evenementen, publieks- en bedrijfsevenementen,...

De bachelor wordt daartoe in de opleiding vertrouwd gemaakt met de fasering van de realisatie van evenementen, en verwerft bovendien de nodige vaardigheden en knowhow om een gedifferentieerd projectteam samen te stellen en daarbinnen op groepsdynamisch verantwoorde wijze te functioneren. Daarnaast is het doel van de opleiding om de student de beginselen bij te brengen van verzekeringsmodaliteiten, budgetplanning, feedbackhandling en crisismangement.

Om toegelaten te worden tot deze opleiding, dienen kandidaat-studenten een motivatieproef af te leggen.

**Katholieke Hogeschool Mechelen – Campus De Ham |
Departement Handelswetenschappen en Bedrijfskunde**
Raghenoplein 21bis | 2800 Mechelen | Tel: 015/36 91 84 | Fax: 015/36 91 59
e-mail: bruno.neuville@khm.be | www.khm.be

KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN

Master in de culturele studies (master na diverse bachelor)

Het Instituut voor Culturele Studies wil een diepgaande en beleidsgerichte studie van de cultuur en culturele instellingen aanbieden. Culturele Studies stelt zich tot doel de relatie te bestuderen tussen kunst, maatschappij en het geheel van media en technieken, die vandaag zowel de kunst als de maatschappij vormgeven. Daartoe wordt gekozen voor een interdisciplinaire aanpak. De opleiding omvat een ruim vakkenaanbod dat diverse aspecten van de verschillende media en theorieën rond cultuur kritisch behandelt. Zowel de stages als de seminars moeten de studenten toelaten op intensieve wijze te participeren aan de praktijk van de gekozen richting.

Binnen de opleiding worden immers twee specialisaties geboden, hedendaagse cultuur enerzijds en performance en podiumkunsten anderzijds. Eerstgenoemde optie besteedt aandacht aan diverse facetten van het culturele leven: van kunstwetenschap over literatuur en film naar nieuwe media; in de tweede wordt de student ondergedompeld in de theaterwereld. Naast het cultuurwetenschappelijke deel krijgt hij door gespecialiseerde hoor- en werkcolleges, zoals dramaturgie en theaterwetenschap, meer inzicht in het fenomeen theater.

Binnen beide specialisaties wordt de student via een keuzestudiepakket de mogelijkheid geboden eigen accenten in de opleiding te leggen. Culturele studies kan gespreid worden over één of twee jaar en is toegankelijk voor houders van een academisch tweede-cyclusdiploma of een tweede-cyclusdiploma van een hogeschoolopleiding. Jan Baetens is de bezieler van deze studie.

K.U. Leuven | Faculteit Letteren – Instituut voor Culturele Studies
Erasmushuis | Blijde-Inkomststraat 21/03 | 3000 Leuven
Tel: 016/32 48 43 | Fax: 016/32 50 68 | e-mail: infocs@culturelestudies.be | www.culturelestudies.be

POPOK – POSTHOGESCHOOL VOOR PODIUMKUNSTEN

Posthogeschool Theatervormgeving

Doel van de Posthogeschoolopleiding Theatervormgeving is om zelfstandige vormgevers met een eigen idioom op te leiden. Zij leren een theatertekst, operalibretto en/of muziekstuk te analyseren en op basis daarvan een theatrale ruimte te ontwerpen. Dit hele ontwerpproces wordt in de opleiding onderzocht: aandacht gaat hierbij onder meer naar technisch tekenen, maquettebouw, theatertechnieken, materiaalkennis, maar net zo goed ook naar algemene planning, budgetbewaking en communicatie.

Verder is kritische reflectie een belangrijk opleidingsonderdeel; de deelnemers worden voortdurend uitgedaagd tot discussie en stellingname. Ten slotte gaan zij op zoek naar hun eigen artistieke taal. Onderzoek en ontwikkeling van nieuwe vormen en het uitwerken van een vernieuwende multimediale beeldtaal worden daarbij uitdrukkelijk gestimuleerd in deze opleiding. Bovendien realiseren de studenten eigen projecten als ontwerper en lopen zij praktijkstage in het theater, de opera of de danswereld.

Het academiejaar beslaat een kalenderjaar en loopt dus van januari tot december. De studie is voltijds (ondanks de beperking tot één contactdag per week; vrijdag) en kan in één academiejaar worden gevolgd, met een eventuele mogelijkheid tot verlening. De Posthogeschoolopleiding Theatervormgeving is een autonome opleiding die nauw samenwerkt met Internationaal Kunsten centrum deSingel. Alex Mallems neemt de algemene coördinatie van de opleiding voor zijn rekening. Het docentenkorps bestaat uit specialisten binnen het vakgebied.

Wie toegelaten wil worden tot deze opleiding moet een selectieproef doorstaan, die selecteert op achtergrond, bagage en vaardigheden; men moet overtuigen op de hoogte te zijn van de podiumkunstenactualiteit, kunnen tekenen, een zeker driedimensionaal inzicht hebben en bereid zijn in teamverband te werken. Kandidaat-deelnemers moeten een werkstuk of materiaal kunnen voorleggen dat gevoel voor vormgeving, ruimte en theater aantoont.

De Posthogeschoolopleiding Theatervormgeving van POPOK richt zich tot wie reeds actief is in de podiumkunsten (als regisseur, acteur, danser, ontwerper,...), maar evenzeer tot architecten, designers en beeldend kunstenaars, die hun kennis over dit vakgebied willen aanscherpen. Het aantal deelnemers per studiejaar is in principe beperkt tot acht.

APT (Arts, Performance, Theatricality)

APT positioneert zich op het kruispunt tussen pedagogie en praktijk, 'een plek in de luwte', waar jonge kunstenaars zonder productiedwang en met pedagogische begeleiding hun denken over theatraliteit kunnen vormgeven. APT wil een internationaal georiënteerd laboratorium creëren, waarin de grenzen van het theater tot aan de rand van het aanvaardbare worden opgerekt.

In afwachting van een definitieve start als dagopleiding, worden pedagogische concepten aan een uitgebreide test onderworpen in lezingen, gesprekken en lange termijn workshops én wordt de website uitgebouwd. Koen Tachelet is coördinator van APT.

Posthogeschool voor Podiumkunsten p/a deSingel | Jan Van Rijswijcklaan 155 | 2018 Antwerpen
Tel: 03/242 89 60 | Fax: 03/242 89 69 | e-mail: posthogeschool@popok.be | www.popok.be

PROVINCIALE HOGESCHOOL LIMBURG

Bachelor / Master in de interieurarchitectuur

Het werkdomein van de interieurarchitect is ruim; er zijn naast de interieuropdrachten (hoofdzakelijk gericht op 'wonen') immers ook heel wat mogelijkheden in het publieke domein. Het kan daarbij gaan om de inrichting van een restaurant of café, maar ook om tentoonstellings- en standenbouw, events en scenografie.

De opleiding

De studie tot bachelor in de interieurarchitectuur behelst zowel praktische oefeningen en atelierwerk als theoretische lessen. Architectonisch ontwerpen vormt de ruggengraat van het curriculum, dat wordt onderbouwd door een flinke portie studie- en onderzoekswerk.

De praktische oefeningen zijn zowel talrijk als verscheiden: oefeningen in vorm- en kleurstudie, schetsten en projectietekenen om de taal van

het ruimtelijk denken te leren en 'het atelier', waar een diversiteit aan architecturale projectstudies wordt behandeld.

De theoretische lessen scherpen het inzicht in maatschappelijke evoluties aan: filosofie, cultuurgeschiedenis, sociologie en psychologie,...

Een interieurarchitect ontwerpt immers – zelfstandig of in dienstverband – een gebruiksomgeving voor mensen en moet bijgevolg oog hebben voor maatschappelijke ontwikkelingen en trends.

De opleiding bestaat uit een academische bacheloropleiding van drie jaar en een academische masteropleiding van één jaar. Vanaf het derde bachelorjaar kan de student kiezen voor de nadruk op een specifiek opleidingsdomein: meubelontwerp, winkelinrichting of scenografisch ontwerpen, en dit steeds gekoppeld aan een stage. Tijdens het masterjaar dienen de studenten een ruimtelijk en vormprobleem uit te diepen en hiermee te bewijzen dat zij inhoudelijk onderbouwd, zelfstandig creatief kunnen handelen.

Instroomvoorwaarden

Een diploma van het secundair onderwijs volstaat om tot de studies van interieurarchitect toegelaten te worden. Om tijdens de opleiding de

voor het beroep nodige artistieke, technische en communicatieve competenties te ontwikkelen, is echter een stevige basis nodig met een brede interesse (voor zowel culturele, maatschappelijke en technische tendensen), motivatie, werkkraft, doelgericht werken en een goede aanleg

voor het verwerven van ruimtelijk inzicht en voor het communiceren van ideeën.

Provinciale Hogeschool Limburg | Departement Architectuur en Beeldende Kunst
Universitaire campus, gebouw E | Elfde Liniestraat 24 | 3590 Diepenbeek
Tel: 011/24 92 00 | Fax: 011/24 92 01 | e-mail: architectuur@phlimburg.be; phl@limburg.be | www.phl.be

UNIVERSITEIT ANTWERPEN

Bachelor in de Taal- en Letterkunde – optie theater-, film-, en literatuurwetenschap Master in de Taal- en Letterkunde – optie theaterwetenschap

Sinds de invoering van het Ba/Ma-systeem bestaan de vroegere opleidingen Romaanse en Germaanse niet langer. In de opleiding Taal- en Letterkunde aan de Universiteit Antwerpen kiest de student nu een taal uit een breed aanbod (Nederland, Frans, Engels, Duits, Spaans en Italiaans) die hij combineert met een tweede taal uit dat aanbod of met theater-, film- en literatuurwetenschap: bijvoorbeeld Nederlands-Frans, Engels-Spaans, Nederlands-Engels, of een taal met theater-, film- en literatuurwetenschap,...

In de loop van die studie leert de student greep te krijgen op het gebruik en de systematiek van de bestudeerde talen en op de vele belangrijke verschillen tussen talen of uitdrukkingwijzen. Daarnaast maakt hij grondig kennis met culturen, literatuur en theater en verwerft hij vertrouwdheid met onderzoeksmethodes.

In het bijzonder in de afstudeerrichting Theaterwetenschap analyseren de studenten deze specifieke domeinen vanuit verschillende invalshoeken. Ze krijgen inzicht in de voornaamste opvattingen en theorievorming, ze leren een aantal onderzoeksmethoden voor de wetenschappelijke studie van verschillende kunstvormen en oefenen zich in het creatief schrijven van teksten, bear- gumenteerde kritiek geven,...

Universiteit Antwerpen – Stadscampus | Faculteit Letteren en Wijsbegeerte

Rogestraat 14 – gebouw R | 2000 Antwerpen | Tel: 03/220 45 50 | Fax: 03/220 45 46

e-mail: martine.vermeiren@ua.ac.be of kristin.vandenbroeck@ua.ac.be

Master in het Cultuurmanagement (master na diverse bachelor)

De opleiding

De opleiding 'Master in het Cultuurmanagement' is een studie die een stevige managementcomponent verbindt met de verschillende culturele sectoren; praktijkmensen en academici maken de studenten gewijs in het management van culturele instellingen en bedrijven. De studie richt zich hierbij expliciet op een breed veld van sectoren - musea, galleries, theater, theaters, orkes- ten, cultuurcentra, erfgoed, evenementen,... - en bestaat uit drie fundamentele componenten: de functionele domeinen van het management, de context van de hedendaagse cultuur en de praktijk van het cultuurmanagement.

De student kan opteren voor een voltijds programma (één jaar studie) of een deeltijds programma (twee jaar studie). Bij het voltijdse programma worden alle colleges gedoceerd vanaf eind september tot eind december; de examens van deze opleidings- onderdelen vinden plaats in januari. Het curriculum van dit eerste semester bestaat onder meer uit financieel management, juridisch kader van de cultuursector, kritische reflectie op kunst en cultuur en algemeen en strategisch management.

Aansluitend op de januari-examens volgen twee geconcentreerde workshops rond human resources management en commu- nicatiemanagement. Tijdens het tweede semester voert de student een praktijkproject uit en schrijft hij hieromtrent een scriptie, die in juni wordt verdedigd.

Mensen die in overheidsdiensten, non-profitinstellingen en bedrijven een functie vervullen of willen uitoefenen waarin het zake- lijk beleid van culturele activiteiten een centrale plaats inneemt, vormen de specifieke doelgroep van de opleiding.

De opleiding Cultuurmanagement wordt gecoördineerd door Guido De Brabander.

Toelatingsvoorwaarden

Houders van een academisch diploma van de tweede cyclus (bijvoorbeeld in de kunstwetenschappen, de psychologie, de archeo- logie, de TEW, de sociale wetenschappen,...) en houders van een tweede cyclusdiploma hoger onderwijs (master in de beeldende kunsten,...) kunnen tot de opleiding worden toegelaten. De deelnemers worden geselecteerd op basis van het aanmeldingsfor- mulier en een interview. Het jaarlijks aantal deelnemers aan de opleiding wordt beperkt tot veertig.

Universiteit Antwerpen – Stadscampus | Ilse Bogaert – programmacoördinator Cultuurmanagement

Prinsstraat 13 | 2000 Antwerpen | Tel: 03/275 50 72 | Fax: 03/275 50 79 | e-mail: ilse.bogaert@ua.ac.be

www.ua.ac.be/vaopavo

Leertraject Management in de Cultuursector

Universiteit Antwerpen – Management School (UAMS) ontwikkelde samen met diverse partners (onder meer Cultuur Lokaal, Culturele Biografie Vlaanderen en het Vlaams Centrum van Openbare Bibliotheken) een leertraject management in de cultuursector. Het culturele domein wordt immers gekenmerkt door tal van spelers, beperkte middelen en een complexe regelgeving en vraagt daarom om een degelijk beleid en bestuur. Dit traject is kort en intensief en bouwt verder op de aanwezige voorkennis van de deelnemers. Korte presentaties van specialisten worden afgewisseld met de bespreking van voorbeelden.

Het opzet is om ervaren leidinggevendenden en beleidsmakers de noodzakelijke ruggeleuning te geven om het management in hun specifieke situatie te optimaliseren. Het traject is modulair opgebouwd en bestaat uit vijf onderdelen die een geheel vormen, maar ook afzonderlijk van elkaar kunnen worden gevolgd.

Dit management-leertraject is specifiek ontworpen op maat van de gesubsidieerde (lokale) cultuursector en richt zich op mensen met enkele jaren ervaring in de cultuursector en een hoger diploma. Meer dan de schaalgrootte van de instelling, de stad of de gemeente van de deelnemers is een leidinggevende en/of strategische positie een belangrijke voorwaarde om te kunnen deelnemen.

Het inschrijvingsgeld bedraagt 1.950 euro voor het gehele leertraject. Men kan ook inschrijven voor één of enkele aparte modules: strategie en beleid (720 euro), HRM (510 euro), Financieel beleid (180 euro), juridisch kader (510 euro) en marketing en communicatie (360 euro).

Universiteit Antwerpen – Management School (UAMS) Sint-Jacobsmarkt 9-13 | 2000 Antwerpen
Tel: 03/220 46 76 | Fax: 03/220 47 34 | e-mail: barbara.vanaert@ua.ac.be of info@uams.be | www.uams.be

UNIVERSITEIT GENT

Bachelor/Master of Arts in de Kunstwetenschappen

Deze opleiding aan de Gentse universiteit wil met haar studieopvatting tegemoetkomen aan de hedendaagse tendens tot maatschappelijke integratie van de kunsten en de cultuur. Vertrekkend van een algemene omkaderende basisopleiding en een eerste kennismaking met de studie van verschillende artistieke disciplines, wordt progressief gestreefd naar verdieping in specifieke vakgebieden en interartistieke confrontaties.

Het concept van de opleiding Kunst-, Muziek- en Theaterwetenschappen bestaat uit het verweven van verschillende artistieke disciplines: etnische kunst, musicologie, podium- en mediale kunsten, beeldende kunst, architectuur, interieur en kunstnijverheid. Tijdens het eerste bachelorjaar wordt voornamelijk voorzien in een theoretische opleiding tot de verschillende artistieke disciplines, op basis waarvan een keuze kan worden gemaakt voor de volgende studiejaren. Vanaf het tweede jaar kan de student een specialisatie kiezen: Podiumkunsten en Muziek, Etnische Kunst of Beeldende Kunst en Architectuur.

Eerstgenoemde specialisatie is de verankering van musicologie met mediale en podiumkunsten, waardoor de focus wordt verruimd van muziek naar verwante domeinen zoals theater, dans, film en muziektheater (waaronder opera). In de mediale en podiumkunsten wordt het theatrale gebeuren in de meest brede betekenis van het woord bestudeerd. De studie van het theater wordt verruimd tot de studie van de podiumkunsten (teksttheater, performance, figurentheater, danstheater, muziektheater,...) en de moderne mediale kunsten (fotografie, film, video,...). Hiermee tracht de Universiteit Gent in te spelen op de internationale wetenschappelijke tendens van transversaliteit en intermedialiteit.

Kerndocenten van deze opleiding zijn onder meer Christel Stalpaert, Bram Van Oostveld en Els Van Steenberghe.

Universiteit Gent | Faculteit Letteren en Wijsbegeerte Blandijnberg 2 | 9000 Gent
Tel: 09/264 39 32 | Fax: 09/264 41 95 | www.ugent.be

VLEKHO BUSINESS SCHOOL

Expert class Management in Muziek en Podiumkunsten

Door de zich steeds verder uitbreidende vrijetijdscultuur en de steeds grotere rol die entertainment, cultuur en evenementen gaan spelen in het dagelijks leven van veel mensen, groeit de nood aan kwalitatief personeel op het gebied van management in muziek en podiumkunsten. Vanuit die vaststelling richt VLEKHO Business School deze expert class in.

Voor elke deelnemer bestaat het volledige pakket uit drie verplichte modules: administratief en financieel management, juridische topics, en management in muziek en podiumkunsten.

Dit éénjarige programma loopt over twee avonden in de week (dinsdag- en donderdagavond van 18u30 tot 21u30). De kostprijs voor deze opleiding bedraagt 2.170 euro (excl. BTW).

De studie is bedoeld voor mensen die een kader-, managements- en/of organisatiefunctie in de podiumkunsten- en muzieksector ambiëren. Een diploma hoger onderwijs van het korte type en voldoende kennis van het Engels en het Frans zijn vereist. Een kennis- en motivatiegesprek kan deel uitmaken van de toelatingsprocedure. De cursist wordt toegelaten, indien voldoende ervaring en affiniteit met de praktijk blijkt. De programmaleiding beslist op basis van een CV en motivatiebrief.

VLEKHO Business School | Centrum voor Permanente Vorming Koningsstraat 336 | 1030 Brussel
Tel: 02/2 211 211 | Fax: 02/2 211 268 | e-mail: business@vlekho.be | www.vlekho.be

VRIJE UNIVERSITEIT BRUSSEL

Bachelor / Master in de Agogische Wetenschappen – Culturele Agogiek

Het doel van de afgestudeerde agoog is te ijveren voor een maatschappij waarin elke volwassene aan bod kan komen. Daartoe engageren agogen zich op sociaal, politiek en / of cultureel vlak, en streven ze naar een emanciperende samenleving. Heel algemeen gezien, kan men de agoog als 'gobetweeen' beschouwen, en dit op drie manieren: als begeleider, beheerder en beleidsverantwoordelijke. Als begeleider is hij cursusgever of adviseur. Beheerders organiseren vrijwilligerswerk en culturele activiteiten en zetten programma's op voor werkzoekenden, allochtonen, jongeren en ouderen. Als beleidsverantwoordelijke zorgt een agoog ervoor dat de overheid een zinvol beleid uitstippelt, dat inspeelt op de diverse sociale, culturele, economische,... noden van de bevolking.

Binnen de opleiding agogische wetenschappen van de Vrije Universiteit Brussel kunnen studenten kiezen voor de opties culturele, sociale en vrijetijdsagogiek. Met name de optie culturele agogiek is gericht op latere tewerkstelling in de cultuursector. De cultureel agoog past het in de eerste paragraaf geschetste profiel en engagement toe in de brede cultuursector. De agoog is dus vertrouwd met de culturele actualiteit, en de diverse werkdomeinen en beleidsstructuren eigen aan het culturele veld. Hij is onderlegd in het begeleiden van processen die aanzetten tot eigen betekenisgeving, symboolproductie, behoeftarticulatie en doeloriëntatie. Hij heeft inzicht in de situatie van de (doel-)groepen met een culturele achterstelling en is in staat om in te grijpen vanuit een breed maatschappelijke en inclusieve visie met de hulpmiddelen die hem ter beschikking staan, met inbegrip van educatieve en integratieve methodieken en vaardigheden.

De opleiding wordt gecoördineerd door Willem Elias.

Vrije Universiteit Brussel | Faculteit Psychologie en Educatiewetenschappen
Pleinlaan 2 | 1050 Elsene | Tel: 02/629 21 11 | e-mail: info@vub.ac.be | www.vub.ac.be

Master in de Cultuurwetenschappen (master na diverse bachelor)

De doelstelling van deze masteropleiding is om een hoog gekwalificeerde en gespecialiseerde opleiding te bieden binnen het brede domein van de cultuurwetenschappen. Studenten wordt een algemeen inzicht en werkkader geboden voor beroepsactiviteiten op gespecialiseerd niveau binnen de cultuursector. De opleiding spitst zich toe op een vorming binnen twee gespecialiseerde domeinen van dit veld; cultuureducatie en –management enerzijds en film- en beeldeducatie anderzijds.

In de studie tot master in de cultuurwetenschappen wordt ruimschoots aandacht besteed aan de situering van de specifieke vakkennis binnen een ruim cultuurhistorisch kader en wordt nadruk gelegd op de waarde van de wetenschappelijke benadering

en van het zelfstandig onderzoek. Verder verwerven de studenten onder meer inzicht in de actuele ontwikkelingen in de cultuursector en in de cultuurwetenschappelijke theorievorming. Ten slotte leren zij de gepaste methoden en technieken van een aantal cultuurdomeinen beheersen.

De opleiding tot master in de cultuurwetenschappen sluit aan bij de vaardigheden, competenties en inzichten die de studenten eerder hebben verworven binnen een opleiding Kunstwetenschappen, Kunstwetenschappen en Archeologie, binnen een hogeschoolopleiding of binnen een andere universitaire opleiding (zoals bijvoorbeeld de Agogiek, de Geschiedenis, de Wijsbegeerte, de Communicatiewetenschappen, Taal- en Letterkunde, Sociologie,...). Deze verworven – veeleer academische – competenties worden in de opleiding gecombineerd met eerder beroeps- en praktijkgerichte competenties, nodig voor een job in de cultuursector.

Vrije Universiteit Brussel | Faculteit Letteren en Wijsbegeerte – Cultuurwetenschappen
Pleinlaan 2 | 1050 Elsene | Tel: 02/629 21 11 | e-mail: info@vub.ac.be | www.vub.ac.be

M.A. of European Urban Cultures (master na master)

De M.A. of European Urban Cultures is een interuniversitaire opleiding van de Vrije Universiteit Brussel, de Universiteit Tilburg, de Manchester Metropolitan University en de University of Arts and Design Helsinki.

De algemene doelstelling van deze studie is de bevordering van onderzoek en vaardigheden inzake nieuwe vormen van cultuurmanagement in stedelijke contexten en de kritische aanwending van culturele hefboomen voor de economische, sociale en duurzame ontwikkeling van steden.

De opleiding gaat uit van het groeiend belang van cultuur voor economische en gemeenschapsontwikkeling. Dit biedt immers nieuwe mogelijkheden en uitdagingen voor lokaal cultuurmanagement. Afgestudeerden leren daartoe cross-overs te creëren tussen kunst, design, stads- en ruimtelijke planning, overheidsbeleid en de markt, artistieke creativiteit en cultuurmanagement.

Het curriculum biedt studieonderdelen als Europees cultuurbeleid, populaire cultuur, theorie en praktijk van stedelijkheid, cultuurconsumptie, cultuurmanagement, cultuur- en vrijetijdstheorie,...

De M.A. of European Urban Cultures is een voltijdse postgraduaatsopleiding, waarvan de onderwijstaal het Engels is. De lessen vinden achtereenvolgens plaats in één van de vier organiserende instellingen. Om toegelaten te worden tot de opleiding moeten kandidaat-deelnemers een gerelateerde academische vooropleiding en een voldoende kennis en beheersing van het Engels kunnen aantonen.

Vrije Universiteit Brussel | M.A. of European Urban Cultures (Polis)
Pleinlaan 2 | 1050 Brussel | Tel: 02/629 21 11 | e-mail: brussels@polis-web.net | www.polis-web.net

ANDERE OPLEIDINGSINITIATIEVEN IN DE PODIUMKUNSTEN

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van diverse opleidingsinitiatieven buiten hogescholen en universiteiten, maar onmiddellijk relevant voor de podiumkunsten. Daarom moesten er keuzes gemaakt worden.

Dit is in eerste instantie een overzicht van opleidingen van een zekere duur. Voor het kortlopende cursusaanbod verwijzen we graag door naar websites als deze: www.danspunt.be, www.opendoek.be, www.vti.be, www.prettiggeleerd.be, www.word-watjewil.be en www.kunsteducatie.be.

Ook werd ervoor geopteerd om de focus te houden op opleidingen voor volwassenen. De kunsthumaniora en de technische scholen die hun oudste leerlingen de keuzemogelijkheid 'podiumtechniek' bieden, vallen dus buiten het bestek van deze brochure. Geïnteresseerde lezers kunnen voor deze informatie onder meer terecht op www.ond.vlaanderen.be.

Waar de taal van belang is hebben we ons beperkt tot Nederlandstalige opleidingen. Voor Brussel hebben we bijvoorbeeld CIFAS weggelaten, maar de circuschool vind je in het overzicht terug.

OPLEIDINGEN THEATERMAKEN

ACSENT – ACADEMIE VOOR SPEL EN THEATER

De Academie voor Spel en Theater is een driejarige theateropleiding in Antwerpen. De school werkt als een collectief van studenten en docenten en is ontstaan uit de Open Living Theateropleiding, die begin 2004 na zeventien jaar ophield te bestaan wegens stopzetting van haar subsidies.

Het lesprogramma van deze theateropleiding is een 'afnemend gestructureerd werkproces', waarin 'ontdekken door zelf te doen' centraal staat. Acsent maakt zich sterk dat de cursisten aan het eind van de studie inzicht hebben in zowel het maak- als het speelproces, en bovendien over de nodige bagage beschikken om zelfstandig verder te ontwikkelen in het professionele of het liefhebberscircuit.

Het eerste jaar van de opleiding is er voor de studenten op gericht de speler in zichzelf te ontdekken, te leren transformeren en te onderzoeken wat hun waarden en normen zijn bij het 'theater maken'. In het tweede jaar maakt het individuele van het eerste jaar plaats voor de groep; dit jaar staan de speelstijlen en de ensembletraining centraal. Tijdens het derde en tevens laatste jaar komen de inzichten en ervaringen uit het eerste en tweede jaar samen om te resulteren in een voorstelling, waarin de tekst centraal staat.

Acsent – Academie voor Spel en Theater Harmoniestraat 39 | 2000 Antwerpen
Tel: 0497/79 36 71 | e-mail: info@academievoorspelentheater.be | www.academievoorspelentheater.be

ANTWERPSE MIME STUDIO

De Antwerpse Mime Studio biedt een opleiding in lichamelijk-mimisch theater. Diepgaande training van fysiek-lichamelijke en psychotechnische vaardigheden, nodig voor het moderne bewegingstheater, wordt aangevuld met begeleiding bij het zoeken naar en ontwikkelen van een eigen theaterbenadering.

Deze opleiding valt uiteen in zes luiken. Tijdens de 'analytische bewegingstraining' wordt op basis van bewegingsgrammatica gewerkt aan een verregaande lichaamsbeheersing en –bewustzijn. Doel van de 'dynamische lichaamstraining' is dan weer vertrouwen te krijgen in en gebruik te maken van semi- of onderbewuste impulsen en inhouden en het bewust theatraliseren. De 'psychotechnische training' ontwikkelt de innerlijke vaardigheden van de cursist (concentratie, verbeelding, geheugen,...).

Daarnaast is er een spel- en improvisatietraining en zijn er occasioneel aanvullingen met trainingen als acrobatie, dans, stemtraining,... Bovendien wordt vanaf het derde cursusjaar projectmatig gewerkt om de eigen theaterbenadering van de deelnemers aan te scherpen en uit te diepen.

De Antwerpse Mime Studio biedt zowel een dag- als avondopleiding. De halftijdse dagopleiding volgt het ritme van de schooljaren, duurt ongeveer een drie- à viertal jaar en beoogt een professioneel georiënteerde vorming tot fysiek acteur. De avondopleiding richt zich veeleer op mensen die in de fysieke acteeropleiding een geëngageerde vrijetijdsbesteding zoeken. De opleidings-sessies vinden in dat geval plaats op één avond per week en duren ongeveer twee uur en een half.

De Antwerpse Mime Studio heeft drie kerndocenten: Jan Ruts, Ludo Van Passel en Hazim Kamaledin. Zij laten zich regelmatig omringen met gastdocenten.

Antwerpse Mime Studio Sergeyselstraat 24 | 2140 Borgerhout
Tel: 03/236 37 13 | e-mail: mimestudio@tiscali.be | <http://home.tiscali.be/mimestudio>

DE KLEINE ACADEMIE vzw

De Kleine Academie is een internationaal georiënteerde school voor scheppend theater die de pedagogie van Jacques Lecoq verlengt en verder ontwikkelt. De eigen creatieve persoonlijkheid van de studenten wordt centraal gesteld. De opleiding vertrekt daarbij vanuit de 'stille observatie'; zorgvuldige observatie gaat vooraf aan imitatie.

Artistiek leider is Luc De Smet. Het docentenkorps bestaat verder onder meer uit Phil Kaiser, Joseph Clark en Beatrice Godenir. De opleiding beslaat in totaal een periode van drie jaar. Er worden lessen georganiseerd van begin oktober tot eind juni, alle weekdays (met uitzondering van de schoolvakanties). De lessen nemen telkens een halve dag in beslag. Kandidaat-deelnemers worden aanvaard op basis van een CV en een breedvoerige motivatiebrief, liefst aangevuld met een aanbeveling van vroegere leraren.

De Kleine Academie vzw Delaunoystraat 58 | 1080 Brussel
Tel: 02/732 20 86 | e-mail: info@kleine-academie.be | www.kleine-academie.be

ECOLE SUPÉRIEURE DES ARTS DU CIRQUE

De Ecole Supérieure des Arts du Cirque biedt een drie jaar durende, voltijdse opleiding in de circuskunsten. Basisdisciplines van die studie zijn dynamische en statische acrobatie, trampoline, interpretatie en aangepaste lichaamstraining. Daarnaast worden de studenten regelmatig met publieken geconfronteerd en bevat het programma studieonderdelen die de creativiteit ten goede moeten komen: dramaturgie, scenografie, kunstgeschiedenis, kostuumontwerp,... Bovendien wordt het vakmanschap van de studenten vergroot door initiaties in de rechten, anatomie, dieetleer,..., telkens op maat van de circuspraktijk. Elke student wordt de mogelijkheid geboden om tijdens de opleiding een eigen traject uit te stippelen. De ESAC staat onder leiding van Philippe Haenen. Benoit Escarmelle, Arian Miluka, Yuri Sakalov, Slava Kukushkin, Marc Delnest, Sven Demey en Philippe Vande Weghe zijn enkele van de lesgevers.

Ecole Supérieure des Arts du Cirque 25, rue Willame | 1160 Brussel
Tel: 02/675 68 84 | e-mail: info@esac.be | www.esac.be

HET FIRMAMENT

Het Firmament heeft een dubbele werking: het is een centrum dat het erfgoed van het figurentheater centraal stelt en via een school mensen wil opleiden tot poppenspelers. De poppenspelersopleiding beslaat in totaal vier jaar. De speelcursussen van het eerste jaar zijn een initiatie in het medium. Zelf experimenteren onder begeleiding gebeurt in het tweede jaar; een project uitbouwen kan in de meesterklas (derde en vierde jaar).

De school richt zich tot mensen uit het onderwijs en de sociale sector, maar ook naar theatermakers die met figuren willen werken. Het Firmament biedt ook kortlopende cursussen aan om figuren te leren maken. Paul Contryn en Willem Verheyden zijn de stuwende krachten van dit initiatief.

Het Firmament Minderbroedersgang 1 | 2800 Mechelen
Tel: 015/20 33 56 | e-mail: paul.contryn@telenet.be | www.hetfirmament.be

DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS – WOORDKUNST, DANS EN BEELDENDE KUNST

Binnen het Deeltijds Kunstonderwijs zijn er twee soorten scholen: Academies voor Beeldende Kunst en Academies voor Muziek, Woordkunst en Dans. In de Academies voor Beeldende Kunst kan de geïnteresseerde in de podiumkunsten onder meer terecht voor opleidingen theaterkostuumontwerp en scenografie. De Academies voor Muziek, Woordkunst en Dans bieden opleidingen toneel, voordracht, welsprekendheid en literaire creaties onder de koepel 'woordkunst'. Onder het luik 'dans' ressorteren de studies hedendaagse dans, klassieke dans, dans en muziek en theorie van de dans.

Voor het hele DKO-aanbod verwijzen we door naar www.ond.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/dko, waar je geografische en thematische overzichten krijgt. Je kunt ook zoeken naar opleidingen specifiek voor volwassenen. We zoomen in wat volgt graag even kort in op enkele DKO-instellingen die een specialiteit hebben uitgebouwd.

THEATERKOSTUUMONTWERP

De opleiding theaterkostuumontwerp binnen het DKO confronteert de student met hedendaagse kostuumvormgeving en de dramaturgische en historische contexten ervan. De deelnemer ontwikkelt op die manier een persoonlijke kijk en creativiteit, in functie van het hedendaagse theater. Een introductie in de studie van de coupe vult de opleiding aan. Deze opleidingen worden 's avonds en in het weekend aangeboden in Antwerpen, Kortrijk en Sint-Niklaas.

DKO Antwerpen Blindestraat 7 | 2000 Antwerpen
Tel: 03/213 71 60 | e-mail: kaska.dko@tiscali.be | <http://www.academieantwerpendko.org/kaska.html>

Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Kortrijk Houtmarkt 5 | 8500 Kortrijk
Tel: 056/22 55 38 | e-mail: academie@kortrijk.be | www.kortrijk.be/academie

Stedelijke Academie voor Schone Kunsten Sint-Niklaas Boonhemstraat 1 | 9100 Sint-Niklaas
Tel: 03/776 33 00 | e-mail: academie@sint-niklaas.be | www.academiesintniklaas.be

SCENOGRAFIE

Het zoeken en benoemen van de ruimte, waarin een voorstelling zich vandaag afspeelt, is zowel theoretisch als praktisch studiedomein van de opleiding. De multidisciplinariteit van de scenografie staat daarbij centraal. Daarom gaat heel wat aandacht naar onder meer aspecten van installatie- en videokunst, architectuur en lichtontwerp.

DKO Antwerpen | Experimenteel atelier scenografie – Saskia Louwaard
Blindestraat 7 | 2000 Antwerpen | Tel: 03/213 71 60 | e-mail: kaska.dko@tiscali.be
<http://www.academieantwerpendko.org/kaska.html>

OPLEIDINGEN GRIME

Wie in de podiumkunsten als grimeur of kapper aan de slag wil, kan voor een opleiding onder meer terecht op onderstaande adressen. Soms vind je ook docenten in modeopleidingen.

SIVO (afdeling grime en haarstyling voor theater) Grote Steenweg 226 | 2600 Berchem
Tel: 03/286 82 82 | e-mail: info@sivo.be | www.scvo-sivo.be

Provinciaal Centrum voor Volwassenenonderwijs (afdeling hairstyling theater en afdeling grime)
Godshuizenlaan 65-75 | 9000 Gent | Tel: 09/267 12 70 | e-mail: info@pcvo.gent.net

Syntra-Limburg – campus Hasselt Gouverneur Verwilghensingel 40 | 3500 Hasselt
Tel: 011/30 32 32 | Fax: 011/22 98 69 | e-mail: infohasselt@syntra-limburg.be | www.syntra-limburg.be

Syntra Provincies Antwerpen en Vlaams-Brabant (AB) Prins Boudewijnlaan 24 | 2550 Kontich
Tel: 03/236 18 47 | Fax: 03/235 65 20 | e-mail: info@syntra-ab.be | www.syntra-ab.be

THEATERTECHNIEK

GC DE PIANOFABRIEK vzw

Gemeenschapscentrum De Pianofabriek biedt in samenwerking met de VDAB opleidingen in geluids- en lichttechnieken aan: een basisopleiding in deze domeinen en vervolmakingsopleidingen in bijvoorbeeld PA- en studiotechneken. Die opleidingen bereiden werkzoekenden voor op tewerkstelling als (assistent-) geluids- en lichttechnici bij een cultuurcentrum, schouwburg, gezelschap, PA-firma, enzovoort.

Het programma valt grosso modo uiteen in drie delen: theorie, praktijk en een voltijdse praktijkstage van een zestal weken. Aandacht gaat onder meer naar licht- en geluidstechnieken, akoestiek, veiligheid, muziekkennis en elektriciteit. Verder zijn er studiebezoeken, praktijkoefeningen live en studiotechneken, een festivalproject,...

De basisopleiding duurt van eind september tot begin juni; de cursus beslaat gemiddeld vierentwintig uur per week; de stage achtendertig uur. Cursisten die twaalf maanden uitkeringsgerechtigd of bestaansminimumtrekker zijn, krijgen de VDAB-opleidingsvergoeding: één euro per gevolgd cursusuur en terugbetaling van de verplaatsingskosten.

Maximum achttien deelnemers.

GC De Pianofabriek vzw Fortstraat 35 | 1060 Sint-Gillis
Tel: 02/541 01 70 | e-mail: info@depianofabriek.be, pascal.verreth@depianofabriek.be of johan.vanhoye@depianofabriek.be
<http://depianofabriek.vgc.be/opleidingen.htm> of www.vdab.be

LICHT GELUID OPLEIDINGEN (LGO)

Licht Geluid Opleidingen is een privé-organisatie die in nauwe samenwerking met Syntra Sint-Niklaas diverse techniek-opleidingen inricht. Zo zijn er onder meer cursussen lichttechniek, geluidstechniek, Wysiwyg, Avolites Pearl, HOG 100, Rigging en een opleiding omtrent de behandeling van licht- en geluidsapparatuur.

De opleidingen tot licht- en geluidstechnicus gebeuren individueel en volgens een systeem van begeleid zelfstandig studeren.

Cursisten kunnen in overleg met de inrichter een vaste wekelijkse sessie (van gemiddeld drie uur en een half) afspreken. Andere cursussen zijn op afspraak; elke cursist bepaalt zijn / haar eigen tempo.

Tijdens de schoolvakanties worden geen cursussen georganiseerd, maar daarnaast kan (op voorwaarde van beschikbaarheid) op elk moment van het jaar met een cursus worden gestart.

Licht Geluid Opleidingen Valeer Van den Nest | Gustave Maesstraat 5 | 9160 Lokeren
Tel: 0475/37 76 90 | www.lgo.be

MUZIEKODROOM

Muziekodroom organiseert sinds enkele jaren op regelmatige tijdstippen basiscursussen geluidstechniek. Die opleiding bestaat uit zes theorielessen van telkens drie uur en één praktijkles van vier uur. In de cursus komen volgende onderwerpen aan bod: algemene inleiding geluid, microfoons, mengtafel, bekabeling, rand- en effectapparatuur, en geluidssystemen.

Nieuw bij Muziekodroom is het aanbod van specialisatieopleidingen. Cursisten kunnen er onder meer terecht voor modules microfoontechnieken, cross over, gates en processors.

Bovendien bieden VDAB en Muziekodroom ook een opleiding tot PA-technicus aan. In deze polyvalente en praktijkgerichte opleiding komen naast de basisaspecten geluidstechniek ook de specialisaties verbonden aan PA-techniek aan bod.

Muziekodroom Bootstraat 9 | 3500 Hasselt
Tel: 011/23 13 13 | Fax: 011/26 28 49 | e-mail: educatie@muziekodroom.be | www.muziekodroom.be

SABATTINI

Sabattini is een opleidingsinitiatief dat zich tot doel stelt laaggeschoolden op te leiden tot assistent podiumtechnici en hen te begeleiden bij hun eerste stappen in hun loopbaan in de podiumkunsten.

Het programma bestaat uit vier modules. Centrale thema's zijn theatermechanica, klank, licht en video. Bovendien wordt ook de specifieke arbeidsmarkt van de podiumkunsten van naderbij bekeken. Na elke module volgt een stage, waarbij het geleerde wordt toegepast en ingeoeffend. Er wordt nadrukkelijk naar gestreefd dat de deelnemers zoveel mogelijk in de praktijk leren en de theorie beperkt blijft tot de rechtstreeks toepasbare en voor de praktijk noodzakelijke stof.

Het Sabattini-project is een samenwerking tussen het Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten van de Vlaamse Gemeenschap, het Werkgelegenheidsfonds Stad Antwerpen en de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling.

Sabattini – Ben Van der Mueren p/a deSingel | Jan Van Rijswijcklaan 155 | 2018 Antwerpen
Tel: 0486/35 68 40 | e-mail: info@sabattini.be | www.sabattini.be

SYNTRA

Syntra biedt basisopleidingen onder de vorm van Leertijd en Ondernemersopleidingen tot klank- en lichttechnicus. Binnen de sector 'bouw' – cluster 'decoratie' biedt Syntra ook ondernemersopleidingen tot scenograaf (decorbouwer).

www.syntra.be